קנין הלכה

4

מראי מקומות

מס׳ 2

חודש סיון תשפ"ד

יו"ד הלכות נדה

סימן קפו, קפח, קפט סעיף א - סעיף יב

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

קנין הלכה

לתשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד׳ ללא קבלת אישור בכתב מ"דרשו"

קנין הלכה

מראי מקומות

סימן קפו

סעיף א

גמרא דף יא: פעמים היא צריכה א"ר יהודה וכו' עד סוף הפרק. משנה דף יד. דרך בנות ישראל וכו' עד לתקן את הבית. משנה דף טז. בית שמאי וכו' עד ע"ב וזו אין מוכיחה קיים.

<u>דיני בדיקה באשה שיש לה וסת</u>

א. שיטת רוב הראשונים - אשה שיש לה וסת ואינה עסוקה בטהרות, אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש.

ב. שיטת הרמב"ם [פ"ד איסו"ב הט"ז] - אשה שיש לה וסת, לפני תשמיש אינה צריכה בדיקה מן הדין אלא משום צניעות בלבד, [פי' אם רוצה להחמיר על עצמה], ואחר תשמיש צריכים האיש והאשה לבדוק עצמם. והיינו שחששו שמא ראתה מחמת תשמיש, [ולפני תשמיש לא חששו שמא ראתה כיון שיש לה וסת, לכן שלא בשעת וסתה היא בחזקת טהורה].
וכתב המ"מ דלפי הרמב"ם הבדיקה שאחר תשמיש לא תיעשה בסמוך ממש לתשמיש, [בתוך שיעור אשם תלוי] דא"כ לבו נוקפו ופורש, אלא תיעשה במופלג קצת.

<u>להלכה</u>: נקטינן כרוב הראשונים דאשה שיש לה וסת א"צ בדיקה לבעלה שלא בשעת וסתה, בין קודם תשמיש ובין אחר תשמיש, ואדרבה אין לה לבדוק בזמנים אלו, שלא יהא לבו נוקפו ופורש.(ט)

סעיף ב

<u>דיני בדיקה באשה שאין לה וסת</u>

בדין זה נאמרו כמה שיטות בראשונים:

א. שיטת רש"י – אשה שאין לה וסת אינה צריכה בדיקה לבעלה כלל, לא קודם תשמיש ולא לאחר תשמיש. ומה שאמר ר' חנינא בן אנטיגנוס בגמ' [דף יב:] במשמשת בב' עדים, היינו דוקא בעסוקה בטהרות.

ב. שיטת הרי"ף [פרק אלמנה ניזונית כפי שהובא ברמב"ן, ברשב"א וברי"ן] - ג' פעמים ראשונות שמשמשת עם בעלה [אחר שכלה דם בתולים], צריכים האיש והאשה לבדוק את עצמם אחר תשמיש לברר שאינה רואה מחמת תשמיש. וביארו הרמב"ן והר"ן שהטעם לבדיקה זו היא, דכיון שאשה זו אין לה וסת, חזינן שהיא עלולה למקרים [פירוש דכל מיני סיבות חיצוניות גורמות לה לראות], והיינו דמחמת אכילות או שאר סיבות בא הדם, וא"כ חיישינן שגם מקרה התשמיש יגרום לה ראייה. וכמו כן צריכה בג"פ אלו בדיקה קודם תשמיש, ויבואר הטעם להלן.
ואחרי ששימשו ג"פ ולא ראו דם, נתבטל החשש של ראייה מחמת תשמיש ומעתה מותרת בלי בדיקה לפניה ולאחריה, דמשעה שנתבטל חשש של ראייה מחמת תשמיש, סובר הרי"ף כרש"י דבסתמא אין לחוש לאשה זו שמא ראתה,

❧ ליקוט תשובות האחרונים ❧

(ט) <u>בדיקה אחרי שעבר יום וסתה ולא ראתה</u>

עיין בספר חוט שני [עמ' סה] שכתב דמה דפטרינן אשה שיש לה וסת קבוע מבדיקות, קאי גם באופן שהגיע יום וסתה ובדקה ומצאה טהורה, דמעתה מותרת לבעלה בלי בדיקה, ולא אמרינן דכיון שעבר יום וסתה ולא ראתה הרי היא עלולה לראות בכל שעה.

קנין הלכה

מראי מקומות

אלא היא בחזקת טהרה ומותרת בלי בדיקה קודם תשמיש, וכן אינה צריכה בדיקה אחר תשמיש, כיון שאין חוששין שמא התשמיש גרם לה לראות. [פרטים נוספים בשיטת הרי"ף יובאו להלן].

ג. שיטת הר"ח - טעונה האשה בדיקה קודם תשמיש ואחר תשמיש כל ימיה [ולא רק בג' פעמים ראשונות]. ומפרש כן בדברי ר' חנינא בן אנטיגנוס [גמ' דף יב: הנ"ל] דמשמשת בשני עדים היינו אחד קודם תשמיש ואחד אחריו, וסובר דדברי ר"ח בן אנטיגנוס נאמרו גם לאשה שאינה עסוקה בטהרות.

והרא"ש [ספ"ק נדה] נקט דמעיקר הדין נראה מהסוגיא יותר כשיטת רש"י [שא"צ בדיקה לבעלה], אלא שלא מלאו לבו להקל משום שדברי ר"ח הם דברי קבלה.

ד. שיטת הרמב"ם [פ"ד איסו"ב הט"ז] - אשה שאין לה וסת טעונה בדיקה מן הדין קודם תשמיש, [שלא כאשה שיש לה וסת שאינה טעונה בדיקה מן הדין רק דרך חומרא], וכן אחר תשמיש טעונים גם האשה וגם הבעל בדיקה, [דאף ביש לה וסת ס"ל דאחר תשמיש טעונים האיש והאשה בדיקה]. יוצא שהרמב"ם מחמיר יותר מהר"ח בזה שהוא מצריך גם לאיש בדיקה אחר תשמיש.[1]

<u>להלכה</u>: השו"ע העתיק בסתמא את שיטת הרי"ף, והביא את שיטת הר"ח והרמב"ם כשיטה נוספת. ברמ"א לא מפורש אם דעתו להחמיר כהר"ח והרא"ש, ומ"מ משמע קצת כן, ולכן כתב החוו"ד דכוונת השו"ע והרמ"א היא דראוי להחמיר כהר"ח.

הכרתי ופלתי והגר"ז [ס"ק ז] כתבו דבעל נפש יחמיר לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש באשה שאין לה וסת. ולגבי אשה שעד יום מסויים אינה רגילה לראות כלל ומיום זה ואילך אין לה קביעות עין לקמן [ס"ג], ועכ"פ בימים שעלולה לראות בהם דינה כאשה שאין לה וסת.[2]

ביאורים והערות

1. <u>תוספת עיון</u>

הרי"ף [סוף פרק יא כתובות] פירש את דברי ר"ח בן אנטיגנוס דמשמשת בשני עדים והן עוותיה ותקוניה דשני העדים הם אחד לו ואחד לה, וכשאמר הן הן תיקוניה הכוונה דאם בדקו ג"פ ולא מצאו דם הוחזקו מעתה, ותו א"צ בדיקה, ולא הובא ברי"ף כלל דצריכה בדיקה קודם תשמיש. אמנם הרמב"ן נקט דצריכה בדיקה קודם תשמיש, וכן נפסק בשו"ע.

טעם הבדיקה אחר תשמיש כבר נתבאר לעיל דהוא משום דחיישינן שמא ראתה מחמת תשמיש.

בטעם הבדיקה קודם תשמיש מצינו בזה מחלוקת:

א. הרמב"ן, הרא"ש והר"ן כתבו שאין זה מעיקר הדין רק עצה טובה, שאם לא תבדוק קודם תשמיש ובבדיקות אחר תשמיש תמצא טמאה, נאסור אותה כדין רואה מחמת תשמיש, ואפשר שאוסרין אותה בחינם דאולי כבר היתה טמאה מקודם לכן, ולכן עצה טובה שתבדוק גם קודם תשמיש.

ב. הסדרי טהרה [ס"ק ד] כתב דאם לא תבדוק עצמה קודם תשמיש ותמצא עצמה טמאה בג"פ ראשונות לא תיאסר, דאפשר שהדם היה מקודם ולא בא מחמת תשמיש, ולכן הצריכוה בדיקה גם קודם תשמיש, כדי לברר אם אכן הדם בא מחמת התשמיש. [אמנם זה דלא כהרמב"ן הרא"ש והר"ן שכתבו איפכא, דנאסרת אף בלא בדיקה קודם תשמיש].

ג. הפרישה [ס"ק ח] כתב דמיגו שהצריכוה בדיקה אחר תשמיש הצריכוה גם בדיקה קודם תשמיש כדי לברר שמותרת לבעלה.

עיין בספר חוט שני [ס"ק ג עמ' סח] שכתב נ"מ בין הטעמים, אם צריכה לעיין בעד הבדיקה שבדקה בו קודם תשמיש, דאם טעם הבדיקה הוא רק כדי לברר שאינה רמ"ת, א"צ לעיין בו קודם תשמיש, ודי לעיין בו למחר אם מצאה דם בבדיקה שאחר תשמיש, אך אם טעם הבדיקה הוא דהצריכוה לברר טהרתה לבעלה, א"כ צריכה לעיין בעד הבדיקה.

2. <u>תוספת עיון</u>

עיין חוות דעת [ס"ק א] שכתב דכל הבדיקות הנזכרות בסימן זה, בין בסעיף א לדעת הרמב"ם, ובין בסעיף ב באשה שאין לה וסת, אין צריך בהם בדיקת חורים וסדקים אלא קינוח, ואם משהה את העד על עצמה כשיעור וסת [פירוש כשיעור משך יציאת הדם מהמקור עד

קנין הלכה

מראי מקומות

עיין בש"ך שהאריך לחלוק על הרמב"ן וסיעתו, ונקט כהראב"ד [ספר בעלי הנפש] שהרי"ף הצריך בדיקה ג' פעמים רק באשה שראתה פעם אחת תשמיש, אף שלא בסמוך ממש [אלא באותו לילה], שבזה אם אין לה וסת צריכה מעתה לבדוק ג"פ כדי להתחזק שאינה רואה מחמת תשמיש. אמנם להלכה נקטו האחרונים דלא כהש"ך אלא כמבואר ברמב"ן וסיעתו דכל אשה הנשאת בתחילה בעיא בדיקה ג"פ ראשונות.(ג)

בדברי הרמ"א שכתב דאין צריכים לבדוק עצמם אחר כל תשמיש ותשמיש וכו', עיין סד"ט [ס"ק ג] שביאר כוונתו דצריכים לעשות בדיקה אך א"צ לעיין בעד הבדיקה עד הבוקר.

והנה דברי הרמ"א לקוחים מהרמב"ם [הסובר שבאשה שאין לה וסת צריכים לעולם בדיקה הוא והיא אחר תשמיש], ולכאורה לפי מה שנקטו הפוסקים לעיקר כהרמב"ן וסיעתו דרק בג"פ ראשונים צריכין בדיקה, יל"פ את דברי הרמ"א לענין הנך ג"פ ראשונים דאם ישמשו ג"פ בלילה אחד א"צ לעיין בעדי הבדיקה אלא בבוקר.

הפת"ש [ס"ק ג] הביא דלענין הבדיקה דקודם תשמיש שגם הר"ח והרא"ש מצריכים באשה שאין לה וסת, נסתפק בשו"ת תשובה

ביאורים והערות

לחוץ], אז יש בזה בדיקה המועילה לנידונים אלו. [ורק בהפסק טהרה ובבדיקת ז' נקיים בעיא בדיקה גמורה בחורים וסדקים כיון שאינה בחזקת טהרה. ובסי' קפד (ס"ק יב) כתב החוו"ד דה"ה אם עבר יום וסתה ולא בדקה דאסורה עד שתבדוק, הכוונה דבעיא בדיקת חורים וסדקים, וצ"ל דיום וסתה שאני דהוי נמי כקצת ריעותא על חזקת טהרתה].

והנה החוו"ד כתב דבריו בין על בדיקות קודם תשמיש ובין על בדיקות אחר תשמיש, ומצינו חולקים על החוו"ד בזה:

א. לענין בדיקה קודם תשמיש - הביא הגר"ז, שהרשב"א והר"ן [דף ה.] חלקו על הראב"ד והצריכו בדיקת חורים וסדקים, ומה שאמרו בגמ' דמתוך שמהומה לביתה אינה בודקת בחורים וסדקים, כתב הגר"ז שהכוונה שהיא ממהרת ונוהגת שלא כדין, אך מן הדין בעיא בדיקת חו"ס. הסד"ט [סי' קפד ס"ק יג] הסכים להחוו"ד לענין בדיקה קודם תשמיש.

ב. ולענין בדיקה אחר תשמיש - בספר לחם ושמלה [לבעל הקיצור שו"ע] האריך לחלוק על החוו"ד ודחה ראיותיו ומצריך בדיקת חו"ס, [ומסתבר דה"נ להרשב"א והר"ן שהצריכו בדיקת חו"ס לפני תשמיש, ה"נ בכל הבדיקות הנזכרות בגמ' בעינן בדיקות חו"ס].

<u>להלכה</u>: כתב בשיעורי שבט הלוי [עמ' סד] דבג"פ ראשונים [באשה שאין לה וסת כמבואר בסעיף ב] יש לבדוק בחורים וסדקים, ולאחר שעברו ג"פ ראשונים דרק בעל נפש מחמיר לבדוק, יש לסמוך דסגי בקינוח. ובספר חוט שני כתב דבג"פ ראשונים לא סגי בקינוח אך א"צ בדיקת חורים וסדקים, ואח"כ סגי בקינוח.

ליקוט תשובות האחרונים

(ג) <u>מעוברת תוך ג חדשים</u>

עיין פתחי תשובה [ס"ק ד] שכתב דמעוברת ומינקת אשר הן מסולקות דמים, דינם עדיף מאשה שיש לה וסת ופטורות מבדיקה. ולענין מעוברת תוך ג חדשים ראשונים, לכאורה בעיא בדיקה, שהרי מן הדין אין דינה כמסולקת, אך בשו"ת שבט הלוי [ח"ג סי' קטז] כתב דכיון שהש"ך נקט דמעיקר הדין לא בעינן בדיקת ג"פ ראשונות, והרגילות היא שגם תוך ג חדשים אינה רואה, לכן מסתבר גם בזה לפוטרה מבדיקה ועכ"פ סגי לה בקינוח. ובספר חוט שני [לקמן סעיף ג] כתב שהחזו"א הסתפק בדין מעוברת תוך ג חדשים ראשונים. ובספר לבושי עוז [לקמן סעיף ג אות ג] כתב בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שלא תבדוק בתוך ג חדשים ראשונים קודם ואחר תשמיש.

<u>מינקת בזמנינו</u>

לענין מינקת כתב בשו"ת שבט הלוי [ח"ד סי' קא] שבימינו נשתנו הטבעים וחוזרת לראות בתוך כד חודש, לכן משעה שפסקה להניק ראוי לדון אותה כאין לה וסת.

<u>בדיקת ג"פ ראשונים בנישואים שניים</u>

עיין בספר חוט שני [עמ' סט] שכתב שבנישואין שניים א"צ לעשות שוב בדיקות ג"פ ראשונים, ולא אמרינן בזה דאין כל האצבעות שוות.

קנין הלכה

מראי מקומות

מאהבה האם אין צריכים לעיין בעדי הבדיקה קודם התשמיש, או דכיון שבדיקה זו נתקנה כדי לברר שמותר לשמש עמה מסתבר שצריך לעיין בה קודם תשמיש.

סעיף ג

מקור הדין הוא בשו"ת תרומת הדשן [סי' רמז], עיי"ש שכתב שבזמן שאינה רגילה לראות, יש להקל שלא תצטרך בדיקה אף לשיטת הר"ח דס"ל דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה. והחוות דעת [ס"ק ג] תמה על התה"ד מכח הדין המבואר בפוסקים [סי' קפט] דאשה שאין לה וסת חוששת לעונה בינונית אף באופן שלעולם אינה רואה אלא לאחר לב יום וכיוצ"ב, ולא אמרינן דהא דאינה רואה עד יום לב תיחשב בזמן זה כאשה שיש לה וסת. ועוד תמה דהא כיון שאין לה יום קבוע לראיותיה, א"כ קיים בה החשש שכתב הר"ן [שבועות פ"ב] דעלולה היא למקרים, וא"כ גם חימוד התשמיש עלול לגרום לראייה, ואין לומר דיש לה חזקה שבתוך יד ימים אלה אין היא עלולה למקרים, דלא מצינו חזקה מעין זו שהיא חזקה שלילית לומר שבימים אלו אינה רואה, דאפילו בוסת גמור כתב הרשב"א דעיקר החזקה היא חזקה חיובית שתראה דם ביום וסתה, אך אין חזקה גמורה שלא תראה שלא בשעת וסתה.

אמנם כבר כתבו האחרונים, דאף התה"ד לא נתכוין לומר שיש לה חזקה גמורה שאינה רואה באותן יד יום, אלא עיקר כונתו לומר דיש כאן **סברא** לפוטרה מבדיקה כיון שאנו רואים שאינה רגילה לראות בתוך יד יום, ודי בסברא בעלמא לפוטרה מבדיקה, ובפרט שעיקר חיוב הבדיקה שנוי במחלוקת, ודעת הרשב"ם והרבה ראשונים דאפילו אשה שאין לה וסת כלל מותרת בלא בדיקה. וכן כתב הסדרי טהרה [סי' קפט סוס"ק כ] שרק לענין דיני בדיקות היקל התה"ד ולא לשאר דינים של אשה שאין לה וסת.(ג) בהגהות חת"ס כתב, דכשם שכתב התה"ד שבאותן יד יום אינה צריכה בדיקה, כן הוא גם דבאותן יד יום אין בדיקה מועילה להוציאה מחשש רואה מחמת תשמיש, והיינו דלמאי דקיי"ל [סעיף א] כהרמב"ן דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה בג"פ ראשונות כדי להוציאו מחשש רמ"ת, א"כ באותן יד יום שמוחזקת שאינה רואה בהם אינה צריכה בדיקה, וגם אם תבדוק לא תיפטר מבדיקה אם תשמש לאחר אותן יד יום.

ועיין בשיעורי שבט הלוי שהביא את דברי החת"ס האלו, וסיים דמ"מ בדיעבד אם בדקה ג"פ בימים אלו הועילה הבדיקה.

ליקוט תשובות האחרונים

(ג) **בכמה פעמים מוחזקת שאינה רואה בתוך ימים אלה**

מדברי התה"ד משמע להדיא, שאשה ששינתה מרגילותה והחלה לראות בהפלגות ארוכות [יותר מתשעים יום], אם שינתה כן ג' פעמים, אף שלא ראתה בהפלגות מכוונות אלא פעם לצ"ב יום ופעם לצ"א יום, מ"מ יש בה סברא שלא תראה בתוך תשעים יום. אמנם להלכה כתבו בספר חוט שני ובספר לבושי עוז, דאין מקילים אלא כשהוחזקה כן פעמים רבות באופן שניכר הדבר שאינה רגילה לראות בימים אלו.

עוד הוסיף בספר חוט שני, שכל שהוחזקה כן פעמים רבות אין חזקה זו מתקלקלת אף אם ראתה פעם אחת או ב' פעמים בתוך הימים האלו, דאין זה אלא מקרה, והכל לפי ראות עיני המורה.

קנין הלכה

מראי מקומות

סימן קפח

סעיף א

משנה דף יט. עד דף כ: בין טמאה לטהורה ודאי חזינא.

דין מראה טמא

בגמרא מבוארים מיני הדמים הטמאים, וחילוקים מרובים בין סוגים שונים של אדום ושל שאר מראות. עוד מבואר דכמה אמוראים נמנעו מלהורות במראות הדמים משום שהיו יראים שאינם מבחינים היטב בין הגוונים השונים, ועפ"ז כתב הרא"ש [פ"ב סי' ד] שבדורות שלנו אין בקי שיוכל להבחין בין דם לדם, ולכן אין לטהר שום דם הנוטה למראה אדמימות אם לא שיהא מראה לבן או ירוק, [והוסיף הב"י דה"ה שאר מראות שאין מקום להסתפק בהן כלל].

כתב הטור [סוף סי' קפג] דמשרבו הגלויות ונתמעטו הלבבות החמירו לטמא כל מראה דם אדום, וכתב ע"ז הב"י דאף שלא מצינו בפירוש שגזרו על כל מראה דם אדום, מ"מ מדמצינו כמה אמוראים שלא ראו דם, ממילא שמעינן שדורות אחרונים לא ליחזו דמא, [פירוש לא יבחינו בין מראות וגוונים שונים אלא יטמאו כל מה שנוטה לאדמומית].

ולכן כתב השו"ע דכל מראה אדום בין אם הוא כהה הרבה, [אין הכוונה כלשון המדוברת בימינו שהוא אדום חזק, אלא להיפך שהוא דהה וחלש – שיעורי שבט הלוי] ובין אם הוא עמוק הרבה הרי הוא טמא. [ולשון הרמב"ן דף יט: "שלא גזרו אלא על דם ותולדותיו"].

בהא דמבואר דמראה שהוא שחור טמא משום שאדום הוא אלא שלקה, מבואר מרש"י [דף יט. ד"ה לכשנעקר] דהיינו משנעקר מן הגוף, ומדייקים מזה האחרונים [עיין שו"ת צמח צדק סי' קכה] דלו יצוייר שהיו משנים את צבע הדם ללבן באופן שבזמן עקירתו מהגוף היה לבן, לא היה זה מטמא את האשה. [ועיין בקונטרס של הגרשז"א זצ"ל בעניני נדה שנסתפק בזה].

דין מראה לח ויבש

מה שהחמיר הב"ח שלא להורות במראה בעודו לח שמא יראה טמא לכשיתייבש, עיין ט"ז וש"ך שחלקו עליו וכן נוקטים הפוסקים להלכה, דאין מחזיקין ריעותא לחוש שמא יוולד בו מראה טמא.

במקרה שאכן כאשר התייבשה הליחה נראה בה מראה טמא, משמע בט"ז ובש"ך שדעתם לאסור בזה. והפת"ש [ס"ק ג] הביא את דברי החכ"צ שנקט דאפילו נשתנה למראה טמא ג"כ טהורה, דאזלינן רק בתר שעת היציאה מהגוף.

להלכה: בשיעורי שבט הלוי ובספר חוט שני נקטו דלא כהחכ"צ, והטעם משום דכל שנשתנה לבסוף למראה טמא, תלינן שהדם היה מעורב בליחה הזו מתחילה ועכשיו רק נתגלה.(ז)

ליקוט תשובות האחרונים

(ז) **זריזות בבדיקת מראות**

עיין בשיעורי שבט הלוי [סעיף זה] שכתב, דאין ראוי להמתין כמה ימים ולשאול אח"כ על כמה בדיקות יחד, משום שלפעמים המראה משתנה. ובפרט במקרה שבמראה הלח יש רק מראה דם מועט כחוט דק, שבזה טבעו להשתנות ושוב לא יראה, ולכן יש לשאול מיד לחכם.

בענין מראה המצטבר בקצוות

הסיבה לכך שמצטבר לפעמים המראה בקצוות היא, שהחלק היותר כהה שבליחה שוקע לצדדים, ולכן לאחר זמן מוצאים שקצוות המראה כהים יותר משאר המראה. ופעמים שאכן יש בקצוות מראה טמא, אמנם פעמים אין זה מראה טמא רק ריכוז של עיקר הגוון של הליחה שאינו טמא רק נראה כהה יותר.

קנין הלכה

מראי מקומות

<u>זמן ראיית המראות</u>

בגמרא [דף כ.] איתא דרבי בדק לאור הנר ור' ישמעאל בר' יוסי בדק ביום המעונן. עוד הובא בגמ' דרב אמי בר שמואל אמר שאין בודקין אלא בין חמה לצל, והביא זאת הרמב"ם [פ"ה איסו"ב הי"ב]. אמנם הטור והשו"ע לא הביאו זאת, וכתב בספר תורת השלמים [ס"ק א] משום שדוקא בזמן הגמ' שהיו מבחינים בין גוונים שונים של אדום היו צריכים לדקדק כ"כ, אבל לדידן שמטמאין כל מה שנוטה לאדמימות אפשר לבדוק גם לאור הנר.

אמנם כתבו בשיעורי שבט הלוי ובספר חוט שני שיש לנהוג בזה זהירות, הואיל והסוגים השונים של המנורות משנים את צבע המראה, והיינו דאור מנורה צהובה מחמיר את הצבע של המראה, ואור מנורת פלואורסנט מיקל את המראה, ולכן רק מורה הוראה הבקי הרבה בזה יכול לידע לאור מנורות אלו מה מראה טמא.

<u>מיני מראות דמים</u>

לענין עצם מראות הדמים יש לעשות שימוש אצל חכם, ואין זה מהדברים הניתנים ללימוד מתוך הכתב, אמנם נעתיק קצת מהדברים שנכתבו בזה בפוסקים.

<u>מראה ירוק</u>

לענין מראה ירוק שכתבו הפוסקים דבזה גם בזמננו מטהרין, מבואר בפוסקים דשם ירוק אינו כולל רק מה שנקרא היום ירוק דהיינו כעשב הארץ, אלא גם מה שנקרא היום צהוב הוא בכלל מראה ירוק וכשר, ולכן מראה אתרוג וחלמון ביצה, שעוה וזהב [היינו זהב שאינו נוטה לאדום] ה"ז טהור.

אמנם הפת"ש [ס"ק ב] הביא של"ה בשם רש"ל בשם מהר"ם מינץ, שיש גדולים שהחמירו בזה, ולכן כתב החכמ"א [כלל קיז ס"ט] שלענין הפסק טהרה אין להקל במראה כשעוה או כזהב, וכן כתב למעשה בספר חוט שני. והגרי"ש אלישיב זצ"ל [הובא בספר לבושי עוז] היקל גם בהפסק טהרה במראות אלו, וכלשון השו"ע שהיקל במראה ירוק בלי לחלק.

<u>מראה חום</u>

לענין מראה חום [ברוין] כערמון או כקפה [בלי חלב], מביא הסד"ט [ס"ק א] בשם מצאתי כתוב [וכן כתב בשו"ת שאילת יעב"ץ סי' מד] דיש להכשיר, אמנם כמה גדולי אחרונים תמהו ע"ז והחמירו, כ"כ בבית מאיר וכן בשו"ת בית שלמה ובלחם ושמלה [שמלה אות ג], וטעמם משום שמראה חום מורכב מאדום ושחור ולכן קשה להקל. וכתב בשו"ת שבט הלוי [ח"ב סי' קכא] דרוב מורי הוראה החמירו בזה בבדיקות, ורק במקום עיגון היקל גם בבדיקות. גם בספר חוט שני כתב דקשה להקל בזה בבדיקות, אך לענין כתמים יש להקל במראה קפה אם אינו נוטה לשחור או לאדום.

<u>מראה ורוד</u>

מראה ורוד הוא טמא, אמנם כתב בשיעורי שבט הלוי דמצוי הוא שבזמן שהמראה לח הוא, עלול להיראות לאשה כצבע ורוד ובאמת אינו ורוד, ולכן אם כשבאה לחכם הוא רואה שאין בו נטייה לאדום או לורוד כלל אין לאסור.

<u>מראה שחור</u>

מדינא דגמרא רק הגוונים המפורשים בגמ' טמאים [כדיו וכשעוה שחורה וכענב], ולמעשה כתבו הראשונים [רמב"ן ור"ן] דמטמאין גם מראה דיהה ודיהה מן הדיהה, אמנם אפור בעלמא אינו טמא, וזה בכלל מש"כ הש"ך לגבי לבן שהוכהה מראיתו. ועיין סד"ט

קנין הלכה

מראי מקומות

[סי' קצ סוס"ק נב ד"ה לעיל] שכתב דלענין כתמים יש להקל בנוטה לשחור ואינו שחור ממש.
ועיין בשיעורי שבט הלוי [עמ' צז] שכתב שנראה מהנסיון דרוב גמור של מראות שחורות אינו דם כלל.
ובספר חוט שני כתב דנקודות שחורות קטנות הנמצאות על עד הבדיקה אינן אוסרות, דמצוי הוא שבא מעלמא והוא כעד שאינו בדוק.

מראה כתום

תלוי עד כמה יש בו נטייה לאדמומית.(ס)

עד בדיקה שאבד

בענין עד בדיקה שאבד, ויש ספק אם המראה שהיה בו היה בגדר נוטה לאדום, כתב בספר בינת אדם [כלל קיא אות ה] דיש לאסור, וכן כתב בערוך השולחן [סעיף ה], ודלא כהמהרש"ם [ח"ג סי' ריד] שהיקל בזה.

סעיף ב

גמ' דף כ: ילתא אייתא דמא וכו' עד רב יצחק בר יהודה אגמריה סמך.

בסעיף זה מובאים שני דינים:

א. אשה שאבדה את עד הבדיקה, והיא באה לפנינו ואומרת על עד בדיקה אחר, דהמראה שראתה ואבדה היה כמו זה שלפנינו נאמנת, ואם מראה זה שלפנינו הוא טהור מטהרינן לה. [וענין הנאמנות כולל תרתי: א) נאמנות שאינה משקרת, והוא דין פשוט, שנאמר "וספרה לה" לעצמה. ב) סומכין על הדימוי שהיא מדמה ולא אמרינן דטועה היא].

ב. אשה שהביאה דם לפנינו ואנו מחליטין אותו כטמא או מסופקים בו, והיא אומרת שחכם פלוני טיהר לה, בזה נסתפקו בגמ' ולא הכריעו, וכתב הרשב"א [הובא בב"י] דמחמרינן.

טעם החילוק בין שני המקרים נתבאר בגמ' "שאני התם דליתיה לקמה". ובביאורו כתב הרשב"א דכשאין המראה לפנינו אין לנו ריעותא שמחמתה נעורר ספק על הדימוי שלה, משא"כ כשהמראה לפנינו ואנו מסופקים, יש ריעותא ואין סומכין על הדימוי שלה, וכך הביא הט"ז [ס"ק ד].

רש"י כתב דאם המראה קיים ולא אבד ניחוש אנן, והיינו דאין סומכין על הדימוי שלה במקום שאפשר לברר.
עיין ש"ך [ס"ק ז] שהעתיק מביאור רש"י בסוגיא, ומתבאר לפ"ז דאשה שאינה בקיאה במראות הדמים שהראתה דם לחברתה [שגם היא אינה בקיאה], ואמרה לה דכזה טיהר לה חכם, אינה נאמנת.
וכתב החכמ"א [כלל קיא בינת אדם ס"ק ג] דמה שאינה נאמנת לומר פלוני טיהר, היינו בזמן הש"ס שהיו מבחינים בין גוונים שונים של אדום, אבל בזמנינו נאמנת. [אמנם פשוט דהיינו דוקא במראות ברורים ולא במראות מסופקים, דבזה לא סמכינן על דמיונה].
הפת"ש [ס"ק ו] הביא סד"ט [ס"ק ג] שאין אשה יכולה לסמוך על עצמה בזה [אף שיודעת שכמו מראה זה טיהר לה חכם]

ליקוט תשובות האחרונים

(ס) **הוכחות בבדיקת מראה**

כתב בספר חוט שני [עמ' פח] דגם אם המראה אינו עובר לצד השני של הבד, וכן אם המראה ירד לחלוטין ע"י רוק וכיוצ"ב, אין זה מוכיח שאינו דם.

קנין הלכה

מראי מקומות

וצריכה עתה להראות לחכם, וע"ע מהרש"א על רש"י [דף כ:] שכתב דאפשר שאין אשה רואה דם לעצמה כלל.(1) ובשיעורי שבט הלוי הביא, שברמב"ן ברשב"א ובר"ן [דף כ:] במעשה דילתא, משמע שהיא נאמנת על עצמה ואינה צריכה להראות לחכם.[3]

לענין בעל אי יכול לראות דמי אשתו, כתבו תוס' [דף כ: ד"ה כל] שיכול להורות בזה, והפ"ת [ס"ק ו] כתב בשם החכמ"א [כלל קט ס"ו] דהיינו דוקא בדלא אתחזק איסורא, אבל לגבי שאלה בטבילה או בחציצה אין הבעל נאמן, ומקורו בדברי הר"ש [נגעים פ"ב מ"ה] שדן לומר דאין בעל רואה דמי אשתו אלא בדלא אתחזק איסורא, והובאו הדברים בט"ז [יו"ד סי' יח ס"ק טו], וכך נקט למעשה בספר חוט שני. [והוסיף דהיינו כשצריך הכרעה ושיקול דעת, משא"כ אם זו הוראה מפורשת להיתר בשו"ע. ונראה דה"ה אם זה מפורש בספרי אחרונים אשר הוא רגיל לסמוך עליהם].

ובשיעורי שבט הלוי הביא דבשו"ת חו"י ומהר"ם שיק כתבו דאין הלכה כהר"ש, אלא כסתימת דברי תוס' שבכל גווני סומכין על הוראת הבעל, ונקט כן למעשה.

<u>סעיף ג</u>

גמ' דף כא: בעא מיניה רבי ירמיה וכו' עד אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה.

סעיף זה עוסק בארבעה נידונים:

א. ראייה בשפופרת.
ב. ראייה בחתיכה.
ג. חידושו של רבינו שמשון באשה שנעקר מקור שלה.
ד. אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם.

א. בדין ראייה בשפופרת מבואר בגמ' דטהורה, משום דדרשינן בבשרה ולא בשפופרת, וטעמא דהאי דרשא הוא משום שאין דרכה של אשה לראות באופן זה, [כך מבואר ברא"ש פ"ב נדה סי' ב וכן נקט השו"ע]. ועיין ב"י שמבואר ממנו שהשפופרת נכנסה אל תוך פי המקור [באופן ששייך לדון גם מצד פתיחת המקור].

ב. בדין ראייה בחתיכה, נקטינן להלכה שאפילו פלי פלויי [פירוש שיש בקעים בחתיכה והדם נמצא בהם ונוגע בבשרה] מ"מ טהורה, דאין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה.

ג. אשה שנעקר המקור שלה ורואה דם, חידש רבינו שמשון [הובא ברא"ש] דטהורה, כיון שאין דרכה של אשה לראות באופן זה.

ונחלקו הפוסקים בביאור הציור של רבינו שמשון:

ביאורים והערות

3. אמנם יתכן שהראשונים האלו אזלו בשיטת הרשב"א שהובאה בתחילת הסעיף, דדוקא כשיש ריעותא אין היא נאמנת, וא"כ האשה עצמה שיודעת שהחכם טיהר כך אין לה ריעותא, אבל לפי רש"י י"ל דבכל גווני אין סומכין על דמיונה אם אפשר לברר.

ליקוט תשובות האחרונים

(1) <u>דין איש שאינו בקי בדמים ואשה שלימדוה</u>

עיין בספר חוט שני [עמ' צב ובשעה"צ ס"ק ל] שכתב דמה שנזכר בגמ' ובסעיף זה אשה אינו בדוקא, אלא ה"ה איש שאינו בקי במראות הדמים, ומאידך גיסא אשה שלימדוה ויודעת שמראה זה טהור אפשר לסמוך על זה.

קנין הלכה

מראי מקומות

א] מהטור והשו"ע משמע שהבינו דמחמת עקירת המקור היו נופלות חתיכות בשר אל הבית החיצון ובתוכן דם, וטיהר ר"ש מדין הרואה דם בחתיכה.

[ודעת הרמ"א דאיירי אף באופן שרואה דם מלבד הדם שבחתיכה, דמ"מ תלינן שהדם זב מהחתיכה ולא בא בפני עצמו מהמקור, וכיון שכן ה"ז בכלל ראיית דם בחתיכה דהויא ראייה שלא כדרך].[4]

ב] בתשובת מעיל צדקה ובספר כרתי ופלתי ביארו, שכוונת רבינו שמשון לחולי הנקרא צניחת רחם [פארפאל], ולא היו נופלות חתיכות מן המקור אלא המקור עצמו היה יורד לתוך הבית החיצון כמין חתיכת בשר, והיתה רואה ממנו דם, ולפי"ז חידש רבינו שמשון שראייה כזו אינה נחשבת ראייה כדרכה, שאין דרך אשה לראות דם באופן שהמקור נפל כלפי חוץ.

<u>להלכה</u>: בציור של השו"ע והרמ"א הביא הש"ך [ס"ק ח] את דברי הב"ח שכתב דאין להקל כר"ש, שהרי לפי ביאור תום' [דף כב.] אין להקל אלא באופן שיש חציצה בין הדם ובין בשרה.

ובציור של המעיל צדקה והכו"פ, אמנם הנוב"י [סי' נח] הסכים עמם, [אבל למעשה כתב שאין להקל אלא ע"פ גדולי הדור], וגם החת"ס [סי' קמה וסי' קעא] נטה לדבריהם, [אמנם היקל רק בראייה בלי הרגשה ורק לאשה שא"י להטהר לבעלה], אך רע"א בתשובה [סי' סב] וכן הבית מאיר החמירו.[ז]

ד. בהא דמבואר בשו"ע דאם החתיכות גדולות, טמאה אפילו לא ראתה כלום משום דא"א לפתיחת הקבר בלא דם, מקור הדין הוא בגמ' [דף כא.] שנחלקו בזה תנאים, וקיי"ל להלכה כמאן דאסר.

<u>פתיחת הקבר מבחוץ</u>

האחרונים דנו בהך כללא דא"א לפתיחת הקבר בלא דם, אם נאמר דוקא בפתיחת פי המקור להוציא מתוכו איזו חתיכה וכיוצ"ב, או דאף אם נפתח פי המקור ע"י שהכניסו לתוכו דבר מבחוץ, ג"כ אמרינן דטמאה אף שלא מצאה דם, משום דבודאי ראתה. בשו"ת נוב"י [תניינא סי' קכ] נקט דבכל ענין טמאה, [וכן מבואר בב"י שהקשה בהך דינא דראתה בשפופרת דת"ל דטמאה משום שהכניסה שפופרת למקור וא"א לפתיחת הקבר בלא דם]. ובהגהות ר"ב פרענקל זצ"ל חלק עליו ואמר די"ל דבפתיחה מבחוץ לא שייך ענין זה, ומביאור הגר"א [ס"ק כג] מבואר דס"ל לאסור בזה. והחזו"א [סי' פג] דן להתיר בזה ולומר דמה שיוצא דם בפתיחת הקבר הוא כשהרחם מתעורר להוציא מתוכו איזה חתיכה דזה גורם לדם לבוא, ולא כשנפתח מבחוץ, אמנם החזו"א סיים דצ"ע למעשה.[ח]

ביאורים והערות

4. כן נראה ביאור לשון הרמ"א ע"פ המבואר בדרכי משה [ס"ק ג], ולפ"ז מש"כ הרמ"א דהוי כדם מכה, כוונתו דכשם שאשה שיש לה מכה במקור מטהרינן לה אם ראתה דם דתלינן במכה, כן אשה זו שנעקר מקורה ונופלות ממנו חתיכות, תלינן הדם בחתיכות וטהור מדין ראייה שלא כדרך.

ליקוט תשובות האחרונים

(ז) <u>צניחת רחם</u>

עיין בחזו"א [סו"ס פא] שכתב דאין להקל בצניחת רחם אלא אם זהו דם שבא רק מחמת החולי הזה או מחמת מכה, אבל אם הגיע וסתה הרגיל אין לטהר אף אם הוא יוצא מהרחם בשעה שהוא נפל כלפי הבית החיצון.

ובשיעורי שבט הלוי כתב דקשה להקל בחולי זה אלא אם יש צירופים נוספים, ובפרט אם מיירי בזקנה שהיא מסולקת דמים. [ובספר לבושי עוז כתב, דלגבי זקנה כבר נתברר לרופאים שאין זה דם נדה רק דם מכה].

(ח) כתב בשיעורי שבט הלוי וכן בספר חוט שני שלמעשה מחמירים בפתיחת הקבר מבחוץ. אמנם הוסיף השבט הלוי דאם ישנם צירופים נוספים פעמים שמקילים בזה.

קנין הלכה

מראי מקומות

ולענין שיעור הפתיחה שיטמא את האשה, עיין סוף סעיף ו.

סעיף ד

גמ' נדה דף כב. בעא מיניה ר' יוסי ברבי חנינא וכו' עד ע"ב או דלמא לא שנא תיקו.

בגמ' מבואר דאם הטילה כמין קליפות ושערות, בודקין אותן בפושרים ואם נימוחו טמאה, ואם לא נימוחו טהורה. ועיין להלן [סעיף ו] שמבואר דכל שהחתיכה נראית כמו חתיכות דם, ה"ז טמא אף אם לא נימוח.

כתבו האחרונים דלמעשה קשה לנהוג בבדיקת הפושרים משום שקשה לשמור שהמים יהיו פושרים כל מעת לעת ולא יצטננו, אמנם אם בדקו בצפורן ולא נימוחו הרי זה מוכיח שאינו דם. [אם נימוחו בצפורן מטמאין לה מספק, דאין זו הוכחה גמורה דהוי דם כיון שלא נבדק בפושרין].(ט)

אשה המוצאת קרטין על עד הבדיקה

עיין פת"ש [ס"ק ט] שהביא מתשובת בית יעקב שהיקל בקרטין שנאבדו, מטעם ס"ס שמא אינם אדום ושמא לא היו נימוחים, והסד"ט [ס"ק ח] חלק עליו דאין זה ס"ס, דהכל ספק אחד אי הוי דם נדה או לא.

וע"ע בתשובת רע"א [סי' סב] ובתשובת חת"ס [סי' קנט] דאף שלגבי דם הנמצא בבדיקת עד אמרינן דחזקת הדם שבא בהרגשה, ואף שלא הרגישה י"ל דסברה דהרגשת עד הוא, מ"מ לענין קרטין אין חזקה כזו, ולכן הוי ספק אם בא בהרגשה. [ומטעם זה כתב החת"ס דלענין חשש טומאה דאורייתא יש ס"ס, ספק הוי דם ספק אינו דם אלא חתיכה, ואפילו את"ל דהוי דם אולי לא היה בהרגשה, ולענין טומאה דרבנן (דמטמאין גם דם שלא בא בהרגשה) הוי ספק דרבנן שמא אינו דם].

וכתב בספר בינת אדם [כלל קיא אות ו] דמדברי תוס' [דף כב.] וכן מהר"ן והרשב"א [שם] מתבאר דכאשר יש ספק על החתיכות וא"א לבודקו, אזלינן בתר חזקת טהרה והאשה טהורה.

וכתב החכמת אדם [כלל קיא] שלהלכה יש להחמיר בקרטין דקין, שבדקין רק אם הם אדומים ורק בהפסק טהרה וכג' ימים ראשונים של ספירת ז"נ. ואם הקרטין גדולים כגודל שומשום והם בתכלית האודם, אז הצריך בדיקה אם נימוחים או אינם נימוחים. וכתב בשיעורי שבט הלוי ששמע שהחזו"א הורה בזה כהחכמת אדם.

סעיף ה

עיין חוות דעת שהקשה למה מטמאין כשיש דם עם החתיכות, והרי הרופאים אמרו שיש מכה באותו מקום וא"כ נתלה את הדם במכה. ותירץ דלא מיירי באופן דהוי ודאי שהיתה מכה אלא רק ספק. וכבר הקשה ותירץ כן בתוס' הרא"ש [דף כב:].

ליקוט תשובות האחרונים

(ט) **גדר נימוח ואופן הבדיקה בצפורן**

עיין בשיעורי שבט הלוי שכתב דאכן יש מציאות כזו של קליפות ושערות גם בימינו ובדרך כלל אינו נימוח, אמנם אחד ממאה נימוח. כתב בספר חוט שני, דנימוח היינו שנעשו צלולים כדם או עכ"פ שנתמעכו כדונג ושעוה, אך אם נתפוררו לחתיכות יותר קטנות אין זה אוסר.

בענין הבדיקה בצפורן כתב הסד"ט שנותן את החתיכה ע"ג הצפורן וממעכה ע"י צפורן אחרת, והחכמ"א הוסיף שנותן גם מעט רוק ואז ממעך.

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ו

עיקרו של הסעיף הוא מחלוקת בין הראב"ד לבין הרז"ה שהובאה ברא"ש [פ"ג סי' ג]. והשו"ע כתב בסתמא את דעת הראב"ד שהחמיר, דאם אין לחתיכה צורת קליפות או שערות אלא נראית כחתיכות דם, אין מקילין אף אם לא נימוח. והרז"ה כתב דאם לא נימוח הרי זו בריה כמין עפר ואין לטמא. והשו"ע העתיק בסתמא את דעת הראב"ד, והביא את דעת הרז"ה כיש אומרים, והיינו דדעת השו"ע להחמיר בזה.

שיעור פתיחת מקור

בשו"ע מבואר דשיעור פתיחת המקור לאסור את האשה הוא כשיעור שפופרת דק שבדקין, והיינו דשפופרת רחבה מזה מטמאה משום דא"א לפתיחת הקבר בלא דם.

ועיין לעיל [סעיף ג] שהבאנו דמפורש בב"י דגם בשפופרת נאמר כלל זה אם היא רחבה, ולכן כתב הב"י שהשיעור הוא קנה דק שבדקין.

ובביהגר"א [סוס"ק כג] הביא מהמשנה [פ"ז אהלות] דאין לנפלים פתיחת הקבר עד שיעגילו ראש כפיקה, ובגמ' בכורות [דף כב:] מבואר דהכוונה כפיקה של צמר, ונחלקו ר"מ ור"י אם הוי כפיקה של שתי או של ערב. [הפיקה היא כדור שבראש הפלך שהנשים טוות בו את השתי או את הערב].

אמנם הסד"ט [סי' קצג ס"ק כה] כתב דאין להביא ראיה מהמשנה באהלות, משום שהיא עוסקת בדין אחר של פתיחת הקבר, דהיינו שמשעה שנפתח הקבר תו אין הולד המת שבתוכה נחשב טומאה בלועה וממילא מטמא באוהל, אך אין הכרח שגם לענין הך כללא דא"א לפתיחת הקבר בלא דם נאמר אותו שיעור. ועיין עוד בראב"ד [ספר בעלי הנפש שער הפרישה] שפירש באופן אחר את דברי המשנה באהלות, וגם לדבריו לא בעינן שיעור פיקה לנידון של פתיחת הקבר בדיני נדה.(י)

סימן קפט

כתב החכמת אדם [כלל קיב סעיף מ] הרוצה לקיים מצות פרישה כתיקונו, יזהר לכתוב תמיד יום הוסת ואז יוכל לחשוב ימי וסתה כתיקונו, כך קבלתי מרבותי וכך הייתי נוהג כל ימי ולא אנה לי כל און ברוך ה' המקדש עמו, עכ"ל.

סעיף א

משנה נדה דף טו. עד והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה.

רש"י מפרש דימי עונתה היינו ל' יום מהראייה הקודמת, וכך נקטו הרמב"ן והרשב"א. וברשב"א מפורש דיום עונתה דינו כיום וסת קבוע שלה, וכן פסקו הטור והשו"ע, ונקטו הרשב"א והטור שדין זה של עונה בינונית נאמר רק באשה שאין לה וסת קבוע.

ליקוט תשובות האחרונים

(י) **שיעור שפופרת ודין טבעת ברחם**

בשיעורי שבט הלוי כתב דלהלכה מטמאין משיעור של שפופרת דקה שבדקין, והיינו שפופרת הדקה ביותר שיוכל דם לעבור בה, וכן כתב בספר חוט שני דטמאה בכל שהוא. ובשו"ת אגרות משה [יו"ד ח"א סי' פט] כתב דהשיעור הוא כאצבע קטנה, וטעמו משום דצירף כמה ספיקות שיש בנידון זה לשיטת הגר"א דבעינן שיעור פיקה.

עיין בספר חוט שני שכתב דאם רופא הכניס לרחם טבעת למניעת הריון [כשיש היתר לכך ע"פ הוראת רב] ואח"כ רואה דם, דם זה מהרחם וטמאה, על אף שאם היה מתברר בודאי שהטבעת גורמת שפשוף וחיכוך במקום וע"י כך יוצא הדם, הוי דם מכה וטהורה, אמנם כיון שאין הדבר יכול להתברר בודאות יש לטמא.

קנין הלכה

מראי מקומות

<u>זמן העונה בינונית</u>

נאמרו בזה ג' שיטות בפוסקים:

א. ריהטת לשון הראשונים הוא יום ל' מראייתה הקודמת, וכ"כ הט"ז [ס"ק יד] והכו"פ [ס"ק טו].

ב. הש"ך [לקמן ס"ק ל] ס"ל יום החודש, ודינו שאם ראתה ביום ח לחודש ניסן, יום עונה בינונית שלה הוא יום ח באייר, ואין חילוק בין חודש מלא לחודש חסר, ונמצא שלפעמים יום העונה הוא בהפלגת ל' יום ולפעמים הפלגת לא יום.

ג. החוות דעת [ס"ק יב] וכן החת"ס [שו"ת סי' קסו] ס"ל יום לא מראייתה.

<u>להלכה</u>: עיקר החשש הוא יום ל, אך נוהגים לחוש גם ליום לא לראייה הקודמת.[יפ]

<u>זמן פרישה בעונה בינונית</u>

נחלקו הפוסקים בדין עונה בינונית האם חייבת לפרוש בין ביום ובין בלילה, או דפורשת רק בעונה של הראייה האחרונה:

א. דעת הכרתי ופלתי [ס"ק טו] והגר"ז [ס"ק א] דחוששת לכל היממה, בין לעונת הלילה ובין לעונת היום, ואין נפק"מ אם ראייתה האחרונה היתה בלילה או ביום.

ב. דעת הב"ח והסד"ט [ס"ק לא] דאינה חוששת רק לעונת ראייתה האחרונה.

<u>דיני עונה בינונית באשה שיש לה וסת קבוע</u>[יג]

א. אם וסתה הקבוע הוא לאחר העונה הבינונית כגון ביום לב, אינה צריכה לחוש לעונה בינונית, דמן הסתם תראה ביום וסתה.

ב. אם וסתה קצר מהעונה בינונית והגיע יום הוסת ולא ראתה, כגון שוסתה ליום כח ולא ראתה בו, נחלקו הראשונים אם צריכה לחוש ליום העונה בינונית. דעת הרמב"ן [חידושיו] והר"ן [שבועות פ"ב] דחוששת, דכיון שלא ראתה ביום וסתה אמרינן דאפשר שהפעם תראה כרוב הנשים שראייתן ביום ל', ודעת הרשב"א דכיון שיש לה וסת קבוע אינה חוששת לעו"ב.[יג]

ג. אשה שאין לה וסת קבוע אך לעולם אינה רואה בפחות מלה יום [ואח"כ אין לה קביעות], כתב החוו"ד [סי' קפו ס"ק ג] שצריכה לחוש לעונה בינונית, דסו"ס אין לה וסת קבוע.

ליקוט תשובות האחרונים

(יפ) **<u>ליל טבילה שחל ביום עונה בינונית</u>**

כתב בשיעורי שבט הלוי וכן בספר חוט שני, דנוהגין להחמיר כדעת הפלתי לחוש לב' העונות. אמנם אם היתה ראייתה האחרונה ביום, וליל טבילתה נופל בליל ל', כתב בשיעורי שבט הלוי דיש מקילין. ובספר חוט שני לא היקל בליל טבילה אלא לענין עונה בינונית דהחוו"ד דהיינו ליל לא, אמנם אם ראתה בלילה אין מקילין אף בליל טבילה ואף בליל ל"א.

(יג) **<u>עונת או"ז בעונה בינונית</u>**

כתב בספר לבושי עוז בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל דאשה שראתה בלילה וחוששת לעונה בינונית לליל שלשים, אינה צריכה לחוש לעונת יום כ"ט מטעם עונת או"ז, והטעם משום שכל החשש של עונה בינונית אינו משום שראתה בהפלגת שלשים, אלא משום שזהו היום שבו רוב הנשים עלולות לראות, וא"כ אין מקום לחוש ליום כ"ט.

(יג) כתב בספר לבושי עוז בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל דמעיקר הדין נקטינן שא"צ לחוש לעו"ב כיון שיש לה וסת קבוע, אף שהגיע יום וסתה ולא ראתה, אך למעשה מחמירים, אמנם רק ליום ל' ולא ליום ל"א.

קנין הלכה

מראי מקומות

כתבו הפוסקים [חוו"ד ס"ק י"ב, סד"ט ס"ק יב, רע"א בגליון השו"ע על הט"ז ס"ק יז], דחשש עונה בינונית הוא מהראייה האחרונה, דהיינו שאם אשה ראתה בא בחודש [ויום עונה בינונית עתיד להיות ביום ל בחודש] ואח"כ ראתה ביום כה בחודש, נעקר חשש עו"ב מיום ל בחודש אל יום שלושים [ושלושים ואחד] מראית כה [ודלא כט"ז ס"ק יז].

<u>סעיף ב</u>

משנה דף סג:. גמ' דף סד. שאין האשה קובעת וכו' עד ע"ב מפני שאורח בזמנו בא.

בסעיף זה מובאים דיני שני הוסתות העיקריים, וסת ההפלגה ווסת החודש.

ענייני של וסת ההפלגה הוא שהאשה מפליגה סך מסויים של ימים בין וסת לוסת. ונקטו רוב האחרונים דמונים את ההפלגה מתחילת הראייה ולא מסופה, [כן נקט החת"ס (שו"ת סי' קכו) וכן נקטו אחרונים נוספים, ודלא כהגר"ז (סי' קפד ס"ק כב) שנקט דמונים ההפלגה מהיום האחרון שראתה בו], וכן פשטות לשון השו"ע בסעיף זה.[יד]

בגמ' [יבמות דף סד: ונדה דף סד.] מובאת מחלוקת רבי ורשב"ג אם חזקה נקבעת בתרי זמני או בתלת זימני, ואין הכרעה כאחת הדיעות, ומ"מ לענין וסתות נקטינן כרשב"ג דרק בתלת זימני הוי חזקה. וכתב הרשב"א [יבמות שם] הטעם דפסקו בזה כרשב"ג, הוא משום דוסתות דרבנן, והקלו בהן שאינם נקבעים עד תלת זימני.

בדין וסת החודש אזלינן בתר החודש העברי, וכתב הרשב"א [משמרת הבית והובא בש"ך לקמן ס"ק יג] דימי הוסת בזה הוא מחמת דשיפורא גרים, כלומר קידוש של בי"ד שקידשו את החודש קובע בטבע העולם ועשוי להשפיע על הראיות של הנשים. אשה חוששת גם לוסת שאינו קבוע, ואפילו אשה שיש לה וסת קבוע ליום עשרים ושינתה פעם אחת וראתה ביום שלשים חוששת לשניהם, ליום עשרים כוסת קבוע וליום שלשים כוסת שאינו קבוע, כמבואר במשנה [דף סג:].

עקירת וסת קבוע הוא בשלש פעמים שיבוא היום ולא תראה בו.

אם יש לה וסת קבוע ליום טו לחודש ושינתה וראתה ביום יד, ונמשכה ראייתה ביום טו אין ראייה זו נחשבת כראייה לעקירת ווסת, כיון שבמציאות ראתה ביום טו. ואף שראייה זו נחשבת ראיית יום יד ולא ראיית טו, מ"מ כיון שביום טו המשיכה ראיית דמה אין זו עקירה. וגם לענין שאינו קבוע אין עקירה בכה"ג, כגון שראתה פעם אחת בטו לחודש ובפעם השנייה ראתה ביד לחודש ונמשכה ראייתה לטו, אין זו עקירה וחוששת לחודש הבא ליד ולטו.

הא דחוששת בראייה אחת כוסת שאינו קבוע הוא רק בוסתות השכיחים כוסת הפלגה והחודש, וכן בוסת הגוף שיתבאר להלן, אבל בוסתות משונים כוסתות דילוג וסירוג, אין חוששת עד שתקבע אותם.

היה לה וסת קבוע והגיע יום וסתה ולא בדקה ולא ראתה בו, וכך היה ג פעמים, כתב החוו"ד [סי' קפד ס"ק י] דאין זו עקירה, דדוקא אם בדקה ולא ראתה אז ידעינן שנעקר וסתה.

וכתב זאת גם לענין וסת שאינו קבוע, שאם ראתה פעם אחת ביום כ בחודש, ובכ בחודש הבא לא ראתה ולא בדקה אין זו עקירה. ועיין פת"ש [סי' קפד ס"ק יח] שהסכים לדברי החוו"ד לגבי וסת קבוע, אך לגבי וסת שאינו קבוע דן לומר דה"ז עקירה, והניח בצ"ע. [ובאופן שראתה ב' פעמים בכ' לחודש, ובפעם הג' לא ראתה ולא בדקה, ובפעם הד' ראתה, כתב החוו"ד דקבעה וסת לכ' אף שהראיות הקובעות את הוסת אינן רצופות, דסו"ם לא היתה עקירה בינתים, והסכים לזה הפת"ש שם].

ליקוט תשובות האחרונים

(יד) <u>מנהג העולם במנין חשבון ימי ההפלגה</u>

כתב בשיעורי שבט הלוי דמנהג רוב המדינות למנות ההפלגה מתחילת הראייה כהחת"ס ודלא כהגר"ז.

קנין הלכה

מראי מקומות

ובשו"ת בית שלמה למד מהרמב"ן [הלכות נדה פ"ה הי"ט] דכל שעדיין לא נקבע וסתה, אמרינן שאותו יום כ שלא ראתה בו הוי עקירה גמורה ותו לא יצטרפו ראיות נוספות של כ בחודש לקבוע וסת.

סעיף ג

וסת השעות

סעיף זה עוסק בוסת השעות, ומקורו בראב"ד [ספר בעלי הנפש] שלמד מהגמ' [דף סו.] בההיא דאתיא קמיה דר' יוחנן, דכל אימת דהוה סלקא מטבילת מצוה הויא חזיא דמא, ואמר לה ריו"ח לכי והבעלי לו על שפת הנהר, והיינו דהראב"ד נקט שר' יוחנן חשש לה לוסת של שעת כניסתה לעיר, ולמד מזה הראב"ד לשאר וסת השעות.

ונחלקו המפרשים בהבנת חשש זה של הראב"ד:

הרז"ה [השגות לבעלי הנפש] הבין שכוונת הראב"ד לאוסרה כל יום ויום בשעה הקבועה לראייתה, [ותמה ע"ז דלא מצינו שתצטרך אשה לחוש לכל יום], וכן הבין הסד"ט [ס"ק א].

אמנם החוו"ד [ס"ק א] וכן החזו"א [סי' פו ס"ק ב] ביארו כוונת הראב"ד, דבאותם ימים שחוששת להם כוסת שאינו קבוע כלומר יום ההפלגה והחודש, אינה צריכה לחוש לכל היום אלא רק לשעה הקבועה לה. [דאף שנחלק ר' יהודה על ר' יוסי שאמר אף ימים ושעות וסתות, וס"ל דאשה שקבעה לראות ג"פ ביום מסויים ובשעה מסויימת, חוששת לכל היום ולא רק לאותה שעה, היינו דוקא כאשר קבעה גם ליום, דאמרינן דקביעות היום עיקרית יותר מקביעות השעה, אבל כאשר היום אינו קבוע, מודה ר' יהודה לר' יוסי דהשעה קבועה].

בענין השעות, עיין חזו"א [סי' פה ס"ק עד] שדן לומר דחילוקי השעות נובעות מהטבעים והתכונות השונים של השעות השונות, ולפי"ז כתב דלכאורה השעות הן שעות היומיים שהיום מתחלק להן, ואם ראתה בתחילת שעה ששית של היום חוששת לכל השעה הששית ואינה חוששת לשעה החמישית, [והוסיף החזו"א דהא דמונין שעות למעת לעת עניינו מכונת התורה ולא הסכם מדיני], ומסיים החזו"א דכל זה צריך תלמוד ואין בידינו להכריע בזה.(טו)

עקירת וסת השעות

כתב השו"ע שוסת השעות נעקר בשעה אחת ואפילו בלי בדיקה. ולכאורה כוונתו שוסת זה שכתב הראב"ד אינו וסת גמור אלא דינו כעין וסת הקפיצות, שאף שנקבע ע"י ג' פעמים הוא נעקר בפעם אחת.

אלא שצריך ביאור לפי ביאור החוו"ד והחזו"א בוסת זה, שאין הכוונה שיש לה קביעות לראות יום יום, אלא דבימים שעלולה לראות משום יום ההפלגה והחודש האחרונים, תראה בשעה המסויימת, א"כ כשלא ראתה בשעה זו למה יעקר ממנה לגמרי וסת השעות, הרי אולי לא היתה אמורה כלל לראות ביום זה.

❧ ליקוט תשובות האחרונים ❧

(טו) **הגדרת וסת השעות**

בהגדרת השעות שכתב החזו"א שעות "יומיים", כתב בספר חוט שני שהכוונה לשעות זמניות, דהיינו שמחלקין את היום מהנץ החמה עד השקיעה ליב חלקים ואלו הן השעות. ובשיעורי שבט הלוי כתב שאין חילוק אם קבעה וסת לשעות זמניות או לשעות שוות [של ששים דקות].

מראי מקומות

לכן נדחק החוו"ד לפרש שאכן לא נעקר וסת השעות בפעם אחת, ואם תגיע עונת וסת שאינו קבוע אחר, תחוש שוב לשעה הקבועה, אלא הכוונה היא שמשעה שעברה אותה שעה הותר אותו יום, וכאילו עברה עונת וסתה.
ולכאורה יש לפרש בכוונת השו"ע שאם בשעה הקבועה לא ראתה, אלא ראתה באותה עונה בשעה אחרת, הרי זו עקירה גמורה לוסת השעות [שהרי וסת השעות הוא דביום של ראייתה תראה בשעה מסויימת, ואנו רואים שיום זה הוא יום ראייתה ולא ראתה בשעה הזו], ומעתה כשיגיע יום וסתה תחוש לכל העונה ולא רק לשעה הקבועה.

סעיף ד

עיקרי הדינים שבסעיף זה נתבארו לעיל [סי' קפד סעיף ט].[5]

סעיף ה

גמ' נדה דף סד. איתמר ראתה חמשה עשר לחודש זה וכו' עד ונקט ליום עשרים ואחד ש"מ. תום' שם ד"ה איתמר.

וסת הפלגה בדילוג

הגמרא עוסקת בוסת הדילוג לימות החודש, ותום' איירי בוסת הפלגה בדילוג, וכן עוסק סעיף הזה בוסת הפלגה.
והנה דברי תום' סתומים מעט, שכתבו דבדילוג דהפלגה כו"ע מודו דאין ראייה ראשונה ממניינא, [ומזה משתמע לכאורה דרב מודה דרק כשראתה ב ראיות אז מונים הפלגה ראשונה ממניינא, וא"כ לפי רב בד' ראיות הוי ג הפלגות שבהן ב דילוגים וקבעה וסת כיון שהפלגה ראשונה ממניינא], ואח"כ מסיימים תום' דבעינן שתשלש בדילוג, [וזה מורה לכאורה שלענין הפלגה מודה רב

ביאורים והערות

5. תוספת עיון

עיין ט"ז [ס"ק ה] שהקשה על דברי השו"ע שבוסת שאינו קבוע שעבר ולא הרגישה ולא בדקה מותרת בלא בדיקה, דתיפוק ליה שבלאו הכי אסורה לשמש עד שתבדוק כדין אשה שאין לה וסת, לדעת הר"ח והרא"ש בשו"ע לעיל [סי' קפו ס"א]. ותירץ הט"ז דמיירי באשה שיש לה וסת קבוע ששינתה פעם אחת או ב פעמים, דחוששת לראיית השינוי כוסת שאינו קבוע, ומ"מ פטורה מלבדוק לפני תשמיש כיון שיש לה וסת קבוע.
והש"ך [נקה"כ] לא ניחא ליה בתירוץ זה, כיון שסתמא דהשו"ע שנקט וסת שאינו קבוע איירי אפילו בתחילת קביעותא [כלומר בתחילת ראיותיה, שעדיין לא קבעה שום וסת], אלא מתרץ דאיירי שיש לה וסת דתה"ד, שעד יום מסויים אינה רואה אף פעם ומיום זה ואילך אין לה קביעות, שבזה אינה טעונה בדיקה קודם תשמיש בימים שאינה רגילה לראות, ולכן אין לנו לדון אלא מצד שעבר יום הוסת שלה ולא בדקה, וקמ"ל דמותרת בדיעבד. ולכאורה דבריו צ"ב דאם אכן כבר הגיע יום הוסת שלה ולא בדקה, א"כ כבר עברו הימים שמוחזקת שאינה רואה בהם ושוב אין בזה וסת דתה"ד. והחוו"ד מתרץ [ס"ק א] דהנקה"כ איירי כשראתה פעם אחת קודם הימים שרגילה לראות בהן, וע"ז שפיר אמר דאין בה דין בדיקה קודם תשמיש.
גם על דברי השו"ע דעונה בינונית דינה כוסת קבוע ואם עברה העונה ולא בדקה אסורה עד שתבדוק, מקשים הסד"ט והחוו"ד כקושיית הט"ז דהא עונה בינונית שייכת רק באשה שאין לה וסת, ואשה זו בלא"ה טעונה בדיקה קודם תשמיש. וע"ז לא שייך תירוץ הט"ז דיש לה וסת קבוע ושינתה, דא"כ אינה צריכה לפרוש בעונה בינונית שהרי יש לה וסת קבוע. אבל תירוץ הנקה"כ שייך בזה, כגון שיש לה וסת דתה"ד, שעד יום ל"ה אינה רואה ומיום זה ואילך רואה אך אין לה וסת קבוע, דאשה זו מחוייבת לחוש לעונה בינונית ואם עברה העונה ולא בדקה אסורה עד שתבדוק.

קנין הלכה

מראי מקומות

לשמואל דאפילו הפלגה ראשונה אינה ממניינא אלא בעינן שתשלש בדילוג, והיינו דבעינן ה ראיות שבהן ד הפלגות וג' דילוגים]. ונחלקו בזה הפוסקים:

א. הש"ך [ס"ק ח] נקט שכוונת תוס' דלפי רב ההפלגה הראשונה ממניינא וממילא בד' ראיות קבעה וסת, ולשון תוס' שלכו"ע בעינן שתשלש בדילוג אינו בדוקא, אלא העיקר בלשונם שראייה ראשונה אינה ממניינא רק הפלגה ראשונה, ולכן נקט הש"ך כהט"ז דכשם שנחלקו רב ושמואל בדילוג החודש כן נחלקו בדילוג דהפלגה, דלרב סגי בד' ראיות שבהן ג' הפלגות וב' דילוגים ולשמואל בעינן ה ראיות.

ב. הרש"ש [על דברי התוס'] והחזו"א [סי' פו ס"ק א] פירשו בלשון תוס' דאף לרב בעינן חמש ראיות.

ג. בספר מקור מים חיים הביא דלפי גירסתנו בהלכות נדה להרמב"ן [פ"ה הכ"ג] די בארבע ראיות כדי לקבוע וסת הפלגה בדילוג, אף שהרמב"ן עצמו פסק כשמואל דאין וסת החודש בדילוג חל אלא בארבע ראיות.

עיין ש"ך [ס"ק ט] שכתב דקובעת גם בדילוג למפרע כגון הפלגת ל', כ"ט, כ"ח. וכבר נתפרש כן בראב"ד בספר בעלי הנפש.(טז) בדין וסת הפלגה בדילוג כתב בדרכי תשובה [בסעיף זה] בשם ספר מקור חיים דאם היתה צריכה לראות בפעם הזו בהפלגת לג יום ושינתה וראתה ביום אחר, מ"מ נשאר וסת הדילוג לענין שתחוש בפעם הבאה להפלגת לד יום, [ומן הסתם כונתו שתמנה לד יום מהראייה האחרונה שהיתה לה], בדומה למש"כ הפת"ש [להלן ס"ק ה] בשם החוו"ד לענין וסת החודש בדילוג.

<u>סעיף ו</u>

בסעיף זה מובאים דיני וסת החודש ווסת השבוע.

<u>וסת החודש</u>

וסת החודש לא נתפרש היטב בגמרא, ומ"מ למדוהו הראשונים מהגמ' [דף סד.] במחלוקת רב ושמואל בראתה טו לחודש זה וכו' דמשמע שיום החודש גורם.

וסת החודש אינו נובע מההפלגה שבין הראיות, שהרי לפעמים החודש מלא ולפעמים הוא חסר ואין ההפלגות שוות. וכתבו הפוסקים דאשה קובעת וסת החודש אף אם היו בינתיים ראיות אחרות, שבאופן זה ההפלגה משתנית ע"פ הראיות האלו, ואילו וסת החודש אינו משתנה כלל, משום שהגורם לו הוא יום החודש.

עיין ש"ך [ס"ק יג], שהביא דעת הרא"ה דאין מונין מר"ח אלא מהמולד, דמספר הימים מהמולד הוא הגורם לראייתה, והש"ך נוטה יותר לדעת הרשב"א והרא"ש דאזלינן בתר קידוש בי"ד.(יז)

ליקוט תשובות האחרונים

(טז) <u>וסת הפלגה בדילוג למפרע</u>

כתב בשו"ת אג"מ [יו"ד ח"ג סי' מז] דאם תקבע וסת להפלגת דילוג למפרע, תחוש רק עד הפלגת יט, אך לא תחוש להפלגת יח, כיון שהיא בתוך ימי זיבה ואין זה מצוי שתראה בהן. ותירץ בזה את קושיית הפלתי דאטו תדלג עד שתראה מדי יום ביומו. וכן כתב בערוך השולחן [סעיף יט].

(יז) <u>וסת חודש לועזי, וחודש חסר</u>

כתב בשיעורי שבט הלוי דוסת החודש היינו חודש עברי, אך לחודש לועזי מעיקר הדין א"צ לחוש.

כתב בספר חוט שני שאם ראתה ביום ל' בחודש והחודש הבא חסר, אין בחודש הבא יום חודש לחוש לו, וגם לא עביד עקירה, וחוששת לל' בחודש שאחרי כן.

קנין הלכה

מראי מקומות

כתב הב"ח דאשה קובעת וסת לראש חודש, והיינו שאם ראתה א בניסן, ל בניסן, א בסיון קבעה וסת לראשי חדשים. אמנם רק אחרי שקבעה אמרינן כן, אך בפעם אחת שראתה א בניסן חוששת רק לא באייר ולא לל בניסן, דוסת **ראש** חודש אינו וסת שכיח.

וסת השבוע

המקור לוסת השבוע [דהיינו שיום השבוע יכול להיחשב גורם לענין וסתות], הוא בגמ' [דף יא.] אמר ר"א קפיץ בחד בשבת וחזאי וכו' קבעה וסת לימים וקפיצות, ומשמע שיום השבוע נחשב גורם. והובא וסת זה ברמב"ן וברשב"א [דף סד.] בשם בעלי התום', וכתבו שלמדו זאת מדיני שור המועד שמצינו בו וסת לימות השבוע.

עיין ש"ך [ס"ק יד] שפירש דעיקרו של וסת השבוע אינו שתראה בשבועות רצופים, אלא כגון שראתה אחר ג' שבועות באותו יום בשבוע, והפרישה כתב דמיירי בשבועות רצופים.

האחרונים הקשו דכל וסת השבוע יש בו הפלגות שוות. ותירצו דנפק"מ אם ראתה בינתיים, שאין ההפלגות שוות. ועוד נפק"מ אם ראתה רק ג"פ ביום מסויים בשבוע ואח"כ שינתה, דיש כאן רק ב' הפלגות אך יש ג' ימי שבוע שוים, וקבעה בזה וסת לימי השבוע.

אם ראתה ג' פעמים ביום א' בשבוע בהפרש של ג' שבועות בין ראייה לראייה, [דבאופן זה קבעה לימות השבוע] ואח"כ ראתה שוב פעם רביעית אחר ג' שבועות דעכשיו יש כאן גם ג' הפלגות שוות, כתבו החוו"ד והסד"ט [ס"ק ד] דאיגלאי שוסת ההפלגה הוא ולא וסת השבוע, דוסת השבוע אינו שכיח. והפת"ש [ס"ק ד] כתב שהפליתי וכן החכמת אדם [כלל קיב סט"ו] נסתפקו בזה, ונקטינן כהחוו"ד והסד"ט.

כתב השו"ע שאשה קובעת וסת השבוע גם בימים שאינם שוים, ולכאורה כוונתו שראתה ביום א, ובפעם הבאה ביום ב בשבוע וכו'. ונחלקו האחרונים באופן שלא ראתה כך בשבועות רצופים אלא בסירוג, דהיינו שאחר ג שבועות ראתה ביום ב, החוו"ד נקט דקובעת, והגר"ז [קו"א ס"ק ב] והסד"ט [ס"ק לא] כתבו שאינה קובעת.

כתבו הגר"ז והחוו"ד שאין חוששין לוסת השבוע אלא אחר שנקבע, אך קודם שנקבע אף שראתה ב פעמים באותו יום בשבוע אין חוששין לו, והטעם משום שאין זה וסת שכיח. ודלא כהחכמ"א [כלל קיב] שכתב דחוששין, ונקטינן כהגר"ז והחוו"ד דאין חוששין עד שיוקבע.

סעיף ז

גמ' דף סד. איתמר ראתה יום חמשה עשר לחודש זה וכו' עד ונקט ליום עשרים ואחד ש"מ.

השו"ע פסק בסתמא כשמואל דראייה ראשונה של הדילוג אינה ממניינא, אך הביא יש אומרים שפסקו כרב, ופסק השו"ע דיש לחוש לדבריהם ולהחמיר.

ועיין ש"ך [ס"ק יט] דמחמירים כשתי הדיעות, והיינו דאם לא שילשה בדילוג אלא ראתה רק טו, טז, יז, נותנין לה לחומרא דין אשה שיש לה וסת, ונ"מ שאם עבר בחודש הבא יום יח ולא בדקה ולא ראתה אסורה עד שתבדוק, וגם אין וסת זה נעקר אלא

קנין הלכה

מראי מקומות

בג"פ. ומאידך יהבינן לה נמי דין אשה שאין לה וסת, דחוששת לחודש הבא ליום יז בחודש כוסת שאינו קבוע, וכן חוששת לעונה בינונית כדין אשה שאין לה וסת.[6]

סעיף ח

מקור הדין של השו"ע הוא בתוס' [דף סד. ד"ה איתמר] בשם רבינו חננאל, אמנם לפי"ז דין זה תלוי במחלוקת רב ושמואל, דלפי שמואל בעינן שבסדר החדשים הראשון תשלש בדילוג דהיינו שתראה ד' חדשים טו, טז, יז, יח, ואח"כ בג' חדשים טז, יז, יח, וכן בג' חדשים הבאים, והשו"ע העתיק את שיטת הר"ח אליבא דרב שלא הצריך שתשלש בדילוג, וכן תמה הפרישה.

הש"ך [ס"ק כ] כתב דלא נתכוונו הטור והשו"ע לפסוק כהר"ח אלא דבציור הזה קובעת וסתות נפרדים לטו לחוד, ולטז לחוד וכן ליז, דכל וסת בפ"ע הוי וסת החודש בסירוג [עיין להלן סעיף ט]. ונפק"מ דלפי"ז גם אם חזרה ג"פ רק על טו טז [בלי יום יז] ג"כ קבעה וסת סירוג לטו לחוד ולטז לחוד.

וכתב הש"ך [ס"ק כא] דכן מבואר בספר בעלי הנפש להראב"ד, ועיי"ש בראב"ד שכתב וסתות אלו בתוך ההלכה של קביעת וסת בתוך וסת, וכן נקטו הב"ח [סי"א] והט"ז [ס"ק י].

סעיפים ט ויב

דין זה של השו"ע מקורו בראב"ד [ספר בעלי הנפש] ובטור ולשון דילוג הנזכר בו אין הכוונה כדילוג של סעיף ז דלעיל שמדלגת מיום טו ליום טז, אלא הכוונה לסירוג, דבחודש אחד רואה ובשני אינה רואה, ובזה איירי גם בסעיף יב. ועיין ש"ך [ס"ק כב] שכתב דבדין זה לכו"ע קובעת בג' ראיות וראייה ראשונה ממניינא, ואף לשמואל דס"ל גבי וסת הדילוג דבעינן שתשלש בדילוג וראייה ראשונה לאו ממנינא כיון שלא ראתה אותה בדילוג, אין זה שייך כאן כיון שכל הראיות שוות, נמצא שיום ר"ח הוא הגורם את הראייה, [אלא שאח"כ מפסקת חודש אחד], וא"כ גם ר"ח קמא הוא מכלל הגורמים של הראייה. [וחלק בזה הש"ך על הפרישה שכתב דלשמואל בעינן שתראה ד' פעמים דהיינו גם בר"ח תשרי].[7]

בדין זה של וסת יום החודש בסירוגין כתבו האחרונים דבימות החמה שהחדשים כסדרן אחד מלא ואחד חסר יש גם הפלגות שוות [אם לא ראתה בינתיים]. ומעתה אם ראתה ג' ר"ח בסירוג, קבעה וסת החודש בסירוג, ועדיין לא קבעה וסת הפלגה כיון

ביאורים והערות

6. **תוספת עיון**

עיין ט"ז [ס"ק ח] וש"ך [ס"ק יח] שהתקשו בלשון השו"ע "אם היה לה וסת קודם שהתחילה וכו'" הכוונה שהיה לה וסת קבוע ליד בחודש ואח"כ שינתה וראתה טו, טז, יז, שבזה מודה שמואל דראיית טו ממניינא, שהרי גם היא נחשבת דילוג מראיית יד האחרונה. ותמהו דאין בזה שום חידוש.

ובגמ' [דף סד.] הובא ציור זה אליבא דרב [שיטת הי"א בסוף הסעיף] דאם היה לה וסת קבוע לטו, ואח"כ ראתה טז, יז, מודה רב דלא קבעה וסת כיון שראיית טו האחרונה, אינה נחשבת ממנין וסת הדילוג אלא היא שייכת לוסתה הקודם שהיה ליום טו בחודש.(יח). ☜

7. קצ"ע דהש"ך האריך לחלוק על הפרישה מסברא, והרי לכאורה מפורש בשו"ע [סעיף יב] דלא כהפרישה אלא ראייה ראשונה ממניינא. יש להוסיף עוד דמדברי הש"ך [ס"ק כו] שהקשה למה מיקרי וסת הסירוג, ונדחק להעמיד שהדין של סעיף יב איירי כשראתה קודם לכן בר"ח אדר, ולא הקשה הש"ך כן על סעיף ט, נראה שהבין שסעיף ט אינו בגדר סירוג, אלא הוי כוסת רגיל רק שמדלגת חודש. ולכן בסעיף יב העמיד שראתה בר"ח אדר ואח"כ בר"ח ניסן, ומעתה כשדילגה חודש מיקרי סירוג, ומ"מ גם בזה ראייה ראשונה ממניינא.

ליקוט תשובות האחרונים

ענייני וסת הדילוג

(יח) עיין פת"ש [ס"ק ה] שהביא מהחוו"ד [ס"ק ה] דאשה שקבעה וסת הדילוג כגון שראתה טו ניסן, טז אייר, יז סיון, יח תמוז, ואח"כ

קנין הלכה

מראי מקומות

שיש רק שתי הפלגות, אמנם כשתראה פעם רביעית בסירוג יהיו ג' הפלגות. ומעתה יש לדון אם יש לה שני וסתות שונים, וסת החודש בסירוג וגם וסת הפלגה, או שאחד מהם עיקר, וכבר הסתפק בזה הדגול מרבבה [מהדורא תנינא] על סעיף יב. אמנם אם באותם חדשים שלא ראתה בראש חודש ראתה בימים אחרים, אין כאן הפלגות שוות וקבעה רק לר"ח בסירוג, וכך מעמידים ההפלאה והתפארת למשה את הציור של השו"ע [סעיף יב].

עיין פת"ש [ס"ק ז] שהביא מהחוו"ד [ס"ק י] שאם ראתה ניסן סיון אב אלול תשרי, שָׁדִינן ראיית אב בתר אלול ותשרי, וקבעה וסת לר"ח, ולא לסירוג. [אף שמתחלה כשראתה בר"ח אב נקבע וסת סירוג, מ"מ כשראתה אלול ותשרי עדיף לן לתלות בוסת שוה בכל ר"ח ולא בוסת סירוג].(יט)

סעיף י

מקור הדין הוא בברייתא דף סד. ופשוט הוא.

סעיף יא

מקור הדין הוא בטור בשם הרשב"א, ולמד זאת מהברייתא [דף סד.], היתה למודה לראות וכו' דאין חוששין לוסת הדילוג עד שנקבע. וכך הדין בוסת הסירוג, שאם ראתה ר"ח ניסן ור"ח סיון, ובר"ח תמוז לא ראתה אינה חוששת לר"ח אב [אא"כ מדין הפלגה, אם ההפלגות שוות ולא ראתה בינתיים], דאין חוששין לוסת הסירוג בפעם אחת או בפעמיים, ורק כשקבעה ג"פ אז הוי וסת גמור.

סעיף יב

עיין לעיל סעיף ט.

ליקוט תשובות האחרונים

הגיע יום יט אב ולא ראתה בו, חוששת לחודש הבא לכ' אלול, והערוך השולחן הניח זאת בצ"ע. ועיין שו"ת שבט הלוי [ח"ד סי' קנח] שפסק כהחוו"ד.

אשה שיש לה וסת החודש בדילוג והגיע יום ל' בחודש, לאיזה יום תחוש מעתה, כתב ההפלאה [סי' נג] דבטל ממנה הוסת, וכן כתב בספר אמרי אברהם בשם החזו"א. ובספר פרי דעה ציידד שחוששת ליום א' בחודש השני.

(יט) <u>קבעה וסת ואח"כ התחילה לסרג</u>

בספר חוט שני הסתפק באשה שראתה בג' ראשי חדשים רצופים, דקבעה וסת לר"ח, ואח"כ התחילה לסרג, שרואה באופן קבוע בר"ח אחד מתוך ב חדשים, האם אמרינן דמעתה נשתנה סדרה לסירוג דחדשים, או דנשאר לה וסת קבוע לר"ח, דבכל פעם יש רק עקירה אחת ובחודש הבא שוב חזרה לוסתה. [אמנם יש להעיר דבבה"ט (סוס"ק טו) משמע דקובעת וסת סירוג, רק דראייה הראשונה אינה מן המנין].

שאלות לחזרה

יו"ד הלכות נדה סי' קפו, קפח – קפט סי"ב

מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז וש"ך, נקוה"כ רעק"א ופתחי תשובה

<u>סימן קפו סעיף א</u>

א. אשה שיש לה וסת קבוע, האם צריכה (או מותר לה) לעשות בדיקה לפני תשמיש או אחר תשמיש?

<u>סעיף ב</u>

ב. אשה שאין לה וסת קבוע;
1) האם צריכה בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש, להרי"ף, להראב"ד, להרמב"ם, להרא"ש ולרבינו חננאל?
2) ואיך פוסקים להלכה השו"ע והרמ"א, הש"ך והתורת השלמים?

ג. 1) לשיטת המחמירים דצריכה בדיקה, האם צריכה בדיקת חורין וסדקין או דסגי בקינוח?
2) ולשיטת המקילים דלא בעינן בדיקה, האם דוקא בדיקה לא צריכה אבל קינוח צריכה או לא כלום?

ד. אשה שלא ראתה מעולם, או מעוברת ומינקת שמסולקות דמים, האם צריכות בדיקה הנ"ל או לא?

ה. באותו לילה;
1) האם צריכים לבדוק בעד אחר כל תשמיש?
2) והאם צריכים בדיקה ממש או סגי בקינוח?
3) והאם צריך לראות את הבדיקה לפני תשמיש ראשון ולפני כל תשמיש?
4) ומה הדין אם קנחה עצמה בעד ואבד העד?

<u>סימן קפח סעיף א</u>

ו. מה דינם של סוגי מראות הללו;
1) אדום ושחור?
2) חום?
3) לבן, אפור, ירוק, כחול?
4) צהוב כמראה השעוה או כמראה הזהב?

ז. מראה לבן או ירוק האם אפשר להתירו כשהיא לח או שצריך להמתין שיתייבש, שמא ייראה אדמומית בקצותיו?

ח. אם טיהרו החכם כשהיה לח וכשנתייבש נמצא מראה טמא, האם הולכים אחר מראיתו בזמן יציאה מן הגוף או שיש להורות דטמאה?

ט. כתם שבלילה נראה ודאי טמא או שמסתפקין עליו, וביום נראה טהור, האם אפשר להקל או צריך להחמיר עליו?

י. אשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה מיד ומצאה מראה טהור סמיך ועב, האם היא טהורה או טמאה?

יא. באופן הנ"ל כשמצאה על חלוק שאינו בדוק כתם גדול ממראה הטהור ובתוכה נקודה קטנה אדומה, האם טמאה או טהורה, ומה הטעם?

<u>סעיף ב</u>

יב. האם נאמנת אשה במראות דם לומר;
1) כזה ראיתי ואבדתיו?
2) מראה כזה טיהר לי חכם פלוני?
3) כשמביאה הדם הראשון: זה שהוא כזה טיהר לי החכם?
4) דם זה טיהר לי החכם?

יג. האם רב יכול לפסוק לאשתו על מראות או שאלות בעניני הטבילה?

<u>סעיף ג</u>

יד. 1) מה הדין ומה הטעם באשה שראתה דם בשפופרת?
2) ומה הדין אם ראתה בחתיכה - שאינה מבוקעת או מבוקעת?

3) ומה הדין כשהחתיכות נופלות ללא דם?
4) והאם צריך לבדוק החתיכות במים פושרים אם נימוחין

טו. 1) אשה שנעקר מקור שלה לבית החיצון ושם נופל ממנה חתיכות בשר, קטנות או גדולות, ואז גם רואה דם, בשעת וסתה או שלא בשעת וסתה, האם היא טמאה או טהורה?
2) והאם צריכה לבדוק עצמה בשעה שנעקר המקור אם יש דם היוצא מהמקור?

<u>סעיף ד-ה</u>

טז. 1) מה הדין באשה שראתה צורות שונות כמין שערות או כמין יבחושים אדומים, כשיש עמהם דם או שאין עמהם דם, ונימוחו בתוך מעת לעת במים פושרים או שלא נימוחו, בשעת וסתה או שלא בשעת וסתה?
2) ומה הנפק״מ בין הלכה זו לסעיף ב׳ שכתב שראתה דם בחתיכה טהורה?

<u>סימן קפט סעיף ב</u>

יז. 1) בכמה ראיות נקבע וסת החודש ווסת הפלגה?
2) אשה שלא קבעה וסת, אחרי כמה ראיות צריכה לחשוש לוסתות אלו?
3) ובכמה פעמים נעקר וסת שנקבע או שלא נקבע?

יח. 1) היכי תימצי שוסת הפלגה נקבע בשלש ראיות?
2) אשה שקבעה וסת הפלגה ל28 יום, האם חוששת להפלגה או לוסת השבוע?

<u>סעיף ד</u>

יט. אשה החוששת לוסתה - הקבוע או שאינו קבוע או עונה בינונית - ועבר הוסת ולא הרגישה ולא ראתה, האם מותרת לבעלה או אסורה עד שתבדוק?

<u>סעיף ה-ז</u>

כ. 1) בכמה ראיות נקבע וסת הפלגה בדילוג ווסת החודש בדילוג?
2) ולפי״ז אשה שראתה בט״ו בניסן, בט״ז באייר ובי״ז בסיון, למה היא חוששת - לרב ולשמואל - ואיך נקטינן להלכה?

כא. היה לה וסת קבוע בי״ד לחודש או בי״ב, או שהיה לה וסת שאינו קבוע, ואח״כ ראתה בט״ו בניסן, בט״ז באייר ובי״ז בסיון, האם נקבע לה וסת הדילוג, או שצריך עוד ראיה בי״ח?

כב. 1) האם יכולים לקבוע וסת הדילוג למפרע?
2) וסת הדילוג הוא רק כשדילגה יום אחד או אפי׳ כמה ימים?
3) אם מדלגת פעם יום ופעם יומיים וכדו׳, האם זה גם נחשב לוסת הדילוג?

<u>סעיף ח</u>

כג. אשה שראתה באופנים דלהלן, האם נקבע לה וסת - לרב ולשמואל - ולמתי חוששת;
1) ראתה בט״ו בניסן ובט״ז באייר, בט״ו בסיון ובי״ז בתמוז, בט״ו באב ובט״ז באלול?
2) ראתה בט״ו בניסן, בט״ז באייר ובי״ז בסיון, וחזרה וראתה בט״ו בתמוז, בט״ז באב ובי״ז באלול, וחזרה וראתה בט״ו בתשרי, בט״ז בחשון ובי״ז בכסלו?
3) ראתה בט״ו בניסן, בט״ז באייר, בי״ז בסיון ובי״ח בתמוז, וחזרה וראתה בט״ו באב, בט״ז באלול, בי״ז בתשרי ובי״ח בחשון, וחזרה וראתה בט״ו בכסלו, בט״ז בטבת, בי״ז בשבט ובי״ח באדר?

<u>סעיף ט</u>

כד. וסת הסירוג - שראתה בא׳ בניסן, בא׳ בסיון ובא׳ באב, האם נקבע לה וסת, ולמתי חוששת - לרב ולשמואל?

<u>סעיף י</u>

כה. 1) אשה שראתה בט״ו בניסן, בט״ז באייר ובי״ח בסיון, האם נקבע לה וסת?
2) ראתה אח״כ בי״ט בתמוז - האם נקבע לה וסת?

<u>סעיף יא-יב</u>

כו. האם חוששין לוסת הדילוג והסירוג לפני שנקבעו, ומה הטעם?

כז. 1) אשה שראתה בא׳ בניסן ובא׳ בסיון, למתי חוששת?
2) לא ראתה בא׳ בתמוז - למתי חוששת?

כח. אשה שראתה בר״ח אדר, בר״ח ניסן, בר״ח סיון ובר״ח אב, האם הראיה של ר״ח ניסן מצטרפת לסירוג וקובעת וסת לסירוג או לא?

כט. 1) ראתה בר״ח שבט, בר״ח אדר, בר״ח ניסן, בר״ח סיון ובר״ח אב, האם באופן זה מצטרפת הראיה של ר״ח ניסן לסירוג וקובעת וסת לסירוג או לא?
2) ומאי שנא מהיה לה וסת ליום כ׳ ושינתה וראתה ביום כ״א ואח״כ ביום כ״ב ואח״כ ביום כ״ג?

ל. 1) ראתה בר״ח ניסן, בר״ח סיון, בר״ח אב, בר״ח אלול ובראש השנה, האם חוששת לר״ח חשון משום ראש השנה, או לר״ח כסלו משום הסירוג?
2) ראתה בר״ח ניסן, בר״ח סיון ובר״ח אב, שקבעה וסת לסירוג, ואח״כ לא ראתה באלול, בתשרי ובחשון, האם נעקר הוסת או חוששת לכסלו?

שאלות הנוגעות למעשה
יו"ד הלכות נדה סי' קפו, קפח - קפט סי"ב

<u>סימן קפו</u>

א. שימשו ג"פ בלילה אחד ובדקו את עצמם כל פעם אחרי תשמיש.
1. האם זה מספיק כדי להחזיק עצמה שלא צריכה יותר בדיקה.
2. אם שימשו כמה פעמים, ובתחלה בדקו פעם אחת או שתים, אח"כ שימשו כמה פעמים ולא בדקו, ואח"כ שימשו ובדקו שוב, האם מצטרף לבדיקות הקודמות להחזיקה.
3. אם לא ידעו הלכה זו אחרי כמה שנים, או שתמיד אחרי הבדיקה נתברר שהיתה מעוברת, ובכך עברו כמה שנים, האם צריכה לבדוק עצמה.
4. והאם יכולה לכתחילה לעשות בדיקה זו בשכיבה, וכן ללא חורים וסדקים.
5. תוך כמה זמן אחר התשמיש צריכה לבדוק עצמה.
6. אם כבר יודעת שהיא מעוברת, האם צריכה לבדוק, והאם זה יפטור אותה, וכן אח"כ בעודה מניקה האם צריכה לבדוק עצמה.
7. וכשבודקת לפני תשמיש וזה ליל שבת וכדו' שאין להם אור ואפשרות לראות את העד לפני תשמיש, האם אפשר לשמש על סמך הבדיקה ולהשאיר את העד לבוקר.
8. אם שימשה כמה פעמים באותו לילה, האם יכולה להשתמש באותו העד.

[ס"ח-ב, ש"ך סק"ח, רע"ח, מוה"ש סק"ב-ג, מו"ד סק"ח-ב, רע"ח על סימן קפ"ז סק"ב, פ"ת סק"ב, מגרו"מ מ"ב סימן ע"ה, שנה"ל מ"ג קט"ז וקכ"ג, ומ"ז קמ"ב, מוט שני נשם המזו"ח].

ב. אשה שכמה ימים לפני הופעת המחזור יש לה כאבים כדו' לא בצורה וזמן מסודר.
1. כשאין לה אותם, האם יש מקום להחמיר לבדוק לפני ואחרי תשמיש.
2. וכשכבר הגיעו האם חייבת לבדוק לפני תשמיש.

[ס"ח, שו"ע הגר"ז קונ"ח].

ג. לפני תשמיש או לאחריו.
1. האם זכותה של האשה לבדוק, וכן האם זכותו של הבעל לבקש כל פעם לבדוק.
2. והאם שונה כאשר היא מניקה, או אחרי הימים שכבר עלולה לראות בהם, אבל כבר הוחזקה ג"פ שאינה רואה.
3. והאם מותר לה בכל האופנים לבדוק ללא ידיעת בעלה.

[קפ"ד ס"ח מחבר רמ"ח, פליתי קפ"ו סק"ח, גר"ז סק"ג, סדר"ט ק"ל סקס"ז, ישועות יעקב].

ד. אשה שבמשך כמה חודשים ראתה רק בין 32 ל37 לא מסודר.
1. האם צריכה לחשוש לעונה בינונית.
2. אם פעם אחת חזרה וראתה ב28 האם מכאן תצטרך אחרי 28 לדעת המחבר לבדוק אחרי תשמיש.
3. וכן להיפך אם אח"כ כמה פעמים ראתה רק מ35 ממתי כבר לא צריך לבדוק עד ה35.

[ס"ג, מו"ד סק"ג, נמס ושמלה סק"ח, מו"ד קפ"ט סק"ב, מגרו"מ מ"ב ע"ב, סדר"ט קפ"ט סוסק"כ, שנה"ל מ"ג ק"כ].

<u>סימן קפח</u>

א. בבדיקות רגילות.
1. האם יש חיוב, או צורך, או עדיפות, לבדוק את המראה ביום ולא בלילה.
2. ומה דין אם בלילה היה נראה לו או למורה שזה אסור, ובבוקר נראה לו להתיר.

3. והאם שונה כאשר רק היה נוטה לאיסור, או שהסתפק בזה, וביום נראה לו בסדר.
4. אם ביום רואה שמה שהיה נראה בלילה אדום הוא סיב חיצוני וכדו'.
5. האם זכותו של הבעל או של האשה כאשר לא רגועים להחמיר למרות שהמורה התיר את המראה.

[ערוך השולחן סט"ז, סדר"ט ק"ל ספקל"ג, פ"ת סק"ב, מגרו"מ מ"ד י"ז ה].

ב. אשה שבדקה.

1. האם יש צורך לחכות מלראות את המראה עד שיתייבש.
2. והאם יש חילוק בין אם יש לה סיבה שקשה להמתין, כגון ביום הז' ביהש"מ, או לפני תשמיש, או שאין לה סיבה.
3. והאם שונה כאשר כבר אירע אצלה שאחרי שיתייבש המראה משתנה.
4. ומה הדין אם ברור לה, או ליבה נוטה, שכאשר המראה היה לח היה שונה.
5. והאם וכן עד כמה צריך לחוש כאשר המראה נקי ובצדדים הוא יותר חמור.
6. ומה דין אם מצאה כתם ובתחלה היה נראה טהור, וכשהתייבש נראה טמא.
7. ומה דין אשה שהרגילות היא שמראות שלה משתנים אחרי שמתייבשים.
8. מה דין כל הנ"ל במראה שהשתנה לא ממתי שהיה לח והתייבש, אלא השתנה אחרי כמה ימים ממתי שהתייבש.

[ט"ז סק"ג, ש"ך סק"ג, תוה"ש סק"ב, שערי דעה סק"ב, חת"ס קמ"ה, סדר"ט סק"ב, פ"ת סק"ג, חו"ד סק"ג, סדר"ט ק"ל ספקל"ג, שבה"ל מ"ה ק"ו וקכ"ג].

ג. בדקה או ראתה כתם ונאבד לה.

1. מה הדין כאשר האשה אומרת שהיה נוטה לאדום, או נוטה לחום, או נוטה לורוד, או למראה מסופק אחר.
2. והאם יועיל כאשר יראו לה כמה מראות שדומים למראה שאבד ותגיד שהיה דומה לאחד מהם.
3. והאם תלוי אם תגיד שדומה למראה מסופק או למראה טהור.
4. האם יש חילוק בזה בין ז' נקיים, יום הוסת, ימי טהרה, או כתם.

[ס"ב, בית שלמה סימן ל"ח, מגרו"מ מ"ד סימן י"ז ד', מהרש"ם מ"ג רי"ד].

ד. האם אשה יכולה להכריע לעצמה.

1. כשיש מראה שנראה לה שהוא טהור.
2. במראה מסופק, אבל לפי הנסיון מהעבר התירו לה כזה מראה.
3. כשהמראה הוא מסופק, אבל לפניה מראה שלדעתה דומה ממש והתירו אותו.
4. והאם הבעל יכול להכריע בכל הנ"ל כאשר מבין בטיב מראות.
5. האם יש הבדל בכל הנ"ל בין אם השאלה הוא בימי טוהר, או עונת הוסת, או הפס"ט, או ז' נקיים.
6. והאם אשה או הבעל יכולים להכריע לעצמם אחרי הטבילה, או לפני הטבילה, כשיש להם שאלה האם היה או מוגדר לחציצה.

[ס"ב, ש"ך סק"ז, בינת מדע ג', תכמ"ץ קכ"ט ס"ג, פ"ת סק"ו, דעת תורה סימן מ"ח סקמ"ד, ערוה"ש סכ"ב, לחו"ש סק"ב, תורה"ש סק"ה, מגרו"מ מ"ב ע"ט, שבה"ל מ"ג קכ"ג].

ה. היה על העד כמין שערה.

1. האם צריכה להראות אותו לחכם.
2. וכן גלדים דקים שנמצאים על העד האם צריך להראותם.
3. אם נפלו מעד ונאבדו ולא נשאר שום סימן האם מותרת.
4. האם יש חילוק בין אם ברור לה שהיה אדום או שמסופקת.
5. מה דין הנקודות הקטנות שנמצאים על עדי בדיקה.
6. והאם יש חילוק בכל זה בין ימי טוהר לימי טומאה.

[ס"ד-ו, בינת מדע סק"ו, פ"ת סק"ט, חת"ס קנ"ט, תכמ"ץ קי"ט ס"ו, שיעורי שבה"ל].

ו. בדיקה שנעשתה ע"י רופא האם האשה נהיית טמאה.

1. כאשר הרופא בדק באצבע, או בכל מכשיר שרק מרחיב את הכניסה למקום.
2. והאם יש חילוק בין אם בדק סתם באצבע, או עשה מאמץ מיוחד להגיע בעומק יתר.
3. כאשר המכשיר נכנס לצואר הרחם, או לתוך הרחם.
4. בכל אותם מכשירים האם יש חיוב או צורך שתעשה אח"כ בדיקה.
5. והאם הרופא נאמן להגיד עד איזה עומק הכניס, או איזה מכשיר הכניס, וכן שלא יצא דם כלל.

[ס"ג, נוב"י תניינא ק"כ, תפארת למשה, מזו"מ סימן פ"ג, ציץ אליעזר הגר"מ סקכ"ג, ציץ יצחק מ"ב י"ד, תת"ם קע"ט, ציונ מדס כ"ג, ציץ שלמה מ"ב ל"ט, שיעורי שבה"ל].

<u>סימן קפט</u>

א. אשה שיש לה וסת קבוע לכ"ז לחודש ולא ראתה.

1. האם צריכה לחשוש לעונה בינונית.
2. וכן אשה שיש לה וסת קבוע ל28 או 34 ולא ראתה, האם צריכה לחוש לעונ"ב.
3. וכן אשה שאין לה וסת קבוע, אבל לעולם לא רואה פחות מהפלגה של 34 יום, האם צריכה לחוש לעונ"ב.
4. וכן אשה שאין לה וסת קבוע, אבל יש לה ימי המבוכה והם אחרי יום ה30, האם צריכה לחשוש לעונ"ב.
5. האם עונ"ב תלויה דוקא באותה עונה שראתה, או שצריך לחשוש לכל המעל"ע.
6. גם אם צריך לחשוש לכל המעל"ע, האם כאשר הראיה היתה בלילה חוששת ביום שלפניו, או שלאחריו,
7. והאם צריכה לחשוש גם לילה שלפניו מדין או"ז שלפני כל עונת הוסת.
8. וכן אם ראתה ביום סמוך לביהש"מ, האם חוששת בלילה שלפניו או שלאחריו.
9. ואם צריך לחשוש כל המעל"ע, האם צריך לחשוש לכולו בשוה, וכגון בליל טבילה, יוצא לדרך, חיוב בדיקה בשעת הדחק וכדו'.
10. האם צריך בדיקה בעונ"ב, והאם אחרי הבדיקה מותרת.

[ס"ח, גר"ז ס"ח וקו"ח סק"ח, מו"ד סק"כ, ציץ ממיר ס"ח, סדר"ט סק"ח, פליתי סקט"ו].

ב. וסת שלא קבוע ששכחה ולא בדקה בו.

1. האם הוסת נעקר.
2. וכן אשה שהיה לה וסת קבוע לכ"ז בחודש, חודש הראשון בדקה ולא ראתה בו, חודש שני שכחה ולא בדקה, חודש שלישי בדקה, האם הוסת נעקר.
3. והאם צריכה לחשוש לו, רק עוד חודש אחד, או עוד שתי חודשים.
4. והאם כשיש לה וסת קבוע וששכחה לבדוק, ומיד אחרי השקיעה נזכרה ובדקה, האם אותה בדיקה מסייעת לעקור.

[ס"ח, מו"ד קפ"ד סק"י, פ"ת שם סקי"ח].

ג. אשה שקבעה לראות בל' בחודש.

1. חודש אח"כ חודש חסר, מתי חוששת בו.
2. וכן אשה שראתה בל' חשון, ל' כסליו, ל' שבט, [טבת חסר] האם צריכה לחשוש לל' אדר או שנעקר.
3. וכן אשה שראתה פעם אחת בל' בחודש, וחודש אח"כ חסר, למתי חוששת בו.
4. וכן אשה שראתה פעמיים בל' בחודש, וחודש אח"כ בא' בחודש, או שראתה פעם אחת בל' בחודש, חודש שאחריו בא', וחודש שאחריו בל', האם קיבלה דין וסת קבוע לר"ח.
5. וכן אם קיבלה וסת קבוע לר"ח כשחודש שאחריו יש בו ב' ימי ר"ח לאיזה מהם חוששת.
6. והאם תלוי מתי היה המולד.

[ס"ח, ס"ו, ג"ח ד"ה לשון הרמב"ן, פרי דעה ט"כ סק"ז, תהל"ד סימן ס', ערוה"ש כ"ח, שבה"ל מ"ג קכ"ד].

ד. אשה שראתה בהפלגה בדילוג.

1. בסדר של 23, ואח"כ בהפלגה של 24, אח"כ בהפלגה של 26, אח"כ של 29, אח"כ בהפלגה של 32, למתי צריכה לחשוש פעם אחרת.

2. וכן אשה שראתה בהפלגה של 25, אח"כ 24, אח"כ 23, אח"כ 22, אח"כ 21, למתי צריכה להמשיך לחשוש.
3. וכן אשה שראתה בכ"ו בחודש, אח"כ בכ"ז בחודש, אח"כ בכ"ח, אח"כ בכ"ט, אח"כ בל', למתי חוששת פעם הבאה.
4. וכן אשה שראתה בג' בחודש, אח"כ בד', אח"כ בה' לחודש, אח"כ בו' לחודש, חודש אח"כ לא ראתה, האם צריכה לחשוש חודש אח"כ בז' או בח'.
5. וכן אשה שראתה בהפלגה של 25, אח"כ 26, אח"כ 27, אח"כ 28, אח"כ 29, אח"כ עברו 30 יום, ולא ראתה למתי צריכה לחשוש.
6. וכן אשה שראתה ליל כ"ז חודש, אח"כ יום כ"ז חודש, אח"כ ליל י"ח חודש, למתי חוששת.
7. וכן אשה שראתה בט"ו בחודש, חודש אח"כ בט"ז, חודש אח"כ בי"ז, וכן ג' פעמים, אח"כ לא ראתה בט"ו, האם חודש אח"כ חוששת לט"ז או לא.

[ס"ה, ס"ז-י"ח, ט"ז סק"ו, ס"ך סק"ח, בימוד הגר"ח סק"ז, פרדס רימונים שפ"ח סקי"ב, פליתי סקס"ג, שבה"ל מ"ב פ"ג, מו"ד סק"ה, הפלגה, נמס ושמלה סקט"ז].

ה. ראתה בא' בניסן, ד' אייר, א' סיון, ז' תמוז, א' אב, כד אב.

1. האם צריכה לחשוש מלבד החודש וההפלגה גם לא' תשרי ולא' כסליו ולא' שבט.
2. וכן אשה שרואה לפעמים ב27, לפעמים ב29 וכדו', אבל תמיד באותה שעה למתי חוששת.
3. וכן אשה שכל הראיות שלה מתחשבים ומתחלקים לפי מספר שעות שוה, למתי צריכה לחשוש.
4. וכן אשה שראתה ביום א', אחרי ג' שבועות שוב ביום א', וכך ג"פ או ד' פעמים, האם חוששת רק לחישוב מספר ימי ההפלגה שלהם, או גם או רק לעוד ג' שבועות באותו יום.
5. אם אחרי שבועיים וחצי ראתה שוב, האם חוששת אחרי ג' שבועות מהראיה הקודמת, או מהראיה החדשה, או לשתיהם לא ורק להפלגה רגילה.
6. וכן אשה שראתה ביום א', אחרי ד' שבועות ביום ב' [כלומר הפלגה של 28], אחרי ד' שבועות ביום ג' [כלומר בהפלגה של 29] אחרי ד' שבועות ביום ד' [כלומר הפלגה של 30] האם צריכה עוד ד' שבועות לחשוש ליום ד' או רק להפלגה.
7. והאם יהיה חילוק בין אם ראתה שוב באמצע בזמן אחר או לא ראתה.

[ס"ד, ס"ו, ס"ט, מו"ד סק"ד, נקוה"כ נסיון קפ"ד, תפלה למשה, הפלגה, גר"ז סכ"ג, וקו"ח סק"כ, ס"ך סקי"ד, סדר"ט סק"ט וסקל"ח, כו"פ סק"ח, תוה"ש סק"ט].